

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА
Економічний факультет**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Голова приймальної комісії
Руслан БІЛОСКУРСЬКИЙ

20 05 2026 р.

ПРОГРАМА

**додаткового вступного випробування до аспірантури зі спеціальності
D3 «Менеджмент»**

Затверджено
Вченою Радою
Економічного факультету
Голова Вченої Ради
Роман ГРЕШКО

Протокол № 13 від 20 травня 2026 р.

**Чернівці
2026**

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

ТЕМАТИЧНІ БЛОКИ

БЛОК «ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА»

Тема 1. Загальна характеристика підприємства (правовий аспект створення, функціонування та ліквідації)

Законодавче забезпечення підприємницької діяльності. Структура Господарського кодексу України. Законодавство України про підприємництво.

Правові основи функціонування підприємств. Визначення терміну “підприємство”. Організаційно-правові атрибути підприємства: статус юридичної особи, самостійний баланс, розрахунковий та інші рахунки в установах банків, печатка, фірмовий та товарний знаки. Основні документи, щодо створення та реєстрації підприємства: Статут. Установчий договір, паспорт підприємства. Майно підприємства: статутний фонд та джерела його формування. Види підприємств: індивідуальні, сімейні, державні, колективні, орендні, спільні. Об'єднання підприємств: корпорації, концерни, асоціації, консорціуми, картелі, трести, синдикати, холдіngи, фінансові групи. Господарські товариства: акціонерні товариства відкритого / закритого типу; повні, командитні, з додатковою та обмеженою відповідальністю.

Класифікація підприємств. Загальна характеристика підприємств (об'єднань): виробничо-технічна, організаційна та економічна єдність підприємства (об'єднання). Ознаки класифікації: за галузевою належністю; за розміром; за рівнем спеціалізації; за масштабом виробництва; за рівнем механізації та автоматизації; за методом організації виробництва; за способом конкуренції.

Напрямки діяльності промислового підприємства. Вивчення ринку товарів. Інноваційна діяльність. Виробнича діяльність. Комерційна діяльність. Після-продажний сервіс. Інтегровані напрямки: економічна і соціальна діяльність.

Тема 2. Структура підприємства

Функції типового промислового підприємства. Основні функції промислового підприємства: фінансування, виробництво, маркетинг. Виробнича система. Основні структурні елементи виробничої системи. Додана вартість.

Інфраструктура промислового підприємства та його матеріально-технічної база. Інфраструктура підприємства: виробнича та соціальна. Складові інфраструктури підприємства. Матеріально-технічна база (МТБ) промислового підприємства. Складові МТБ: рухомий склад, під'їзні шляхи, виробничо-технічна база. Складові елементи виробничо-технічної бази. Видова структура МТБ.

Виробнича та загальна структура промислового підприємства. Визначення понять: виробнича та загальна структура. Фактори впливу на структуру підприємства та будову його підрозділів. Визначення основних складових

елементів (ланок) виробничої структури: робоче місце, виробнича дільниця, цех. Класифікація робочих місць. Класифікація цехів та виробничих дільниць. Види виробничих структур: цехова, безцехова, корпусна. Типи виробничих структур: технологічний, предметний, змішаний.

Тема 3. Організація управління промисловим підприємством

Суть та зміст управління промисловим підприємством. Концепції управління: раціоналістична та неформальна. Стратегія виробничого (промислового) підприємства: місія, функціональні стратегії, тактика. Структурна схема системи управління: об'єкт та суб'єкт управління; підсистеми в системі управління; взаємовідносини між складовими елементами системи управління. Функції управління. Методи управління. Принципи управління. Операційне управління.

Моделі управління промисловим підприємством. Традиційна та сучасна моделі управління. Служби підприємства: технічна, виробнича, економічна, комерційна, кадрова. Відділи підприємства: центральна бухгалтерія, технологічного контролю (ВТК), капітального будівництва, юридичний, соціальний, спеціальний.

Організаційна структура управління. Типізація організаційних структур управління. Поняття "організаційна структура управління". Основні види зв'язків між елементами структур управління: лінійні, функціональні, міжфункціональні. Типи організаційних структур управління: лінійна, функціональна, лінійно-функціональна, дивізіональна, матрична.

Тема 4. Виробничий капітал підприємства

Визначення економічної сутності та класифікація виробничого капіталу підприємства. Засоби виробництва. Натуральний та вартісний склад засобів виробництва. Виробничий капітал підприємства. Статутний фонд. Фонд власних оборотних засобів і засобів обігу. Власні (основні та оборотні) кошти підприємства. Схема співвідношення між засобами праці, виробничим капіталом та статутним фондом підприємства.

Визначення, облік та оцінка основного капіталу. Основний капітал підприємства та їх склад. Діюча видова класифікація основного капіталу. Ступінь прогресивності структури основного капіталу. Натуральні та вартісні показники обліку основного капіталу підприємства. Технічний паспорт об'єктів основного капіталу. Види вартісної оцінки основного капіталу: початкова (балансова), відновна, початкова за мінусом зношення (залишкова).

Показники використання основного капіталу. Натуральні та вартісні показники використання основного капіталу. Показники, що характеризують рух основного капіталу на підприємстві: коефіцієнт вибуття, коефіцієнт оновлення. Середньорічна вартість основного капіталу, що рухається протягом року інтенсивно. Середньорічна вартість основного капіталу, що рухається не інтенсивно. Укрупнений розрахунок середньорічної вартості основного капіталу. Застереження щодо визначення середньорічної вартості основного капіталу. Показники, що характеризують озброєність праці основним капіталом: коефіцієнт фондоозброєності, коефіцієнт енергоозброєності, фондооснащеності.

Застереження щодо визначення коефіцієнту фондоозброєності. Показники, що характеризують ефективність використання основного капіталу: коефіцієнт капіталовіддачі, коефіцієнт капіталомісткості, рентабельність основного капіталу, взаємозалежність між капіталоозброєністю, продуктивністю праці та капіталовіддачею, пофакторний аналіз використання основного капіталу. Показники, що характеризують використання обладнання: коефіцієнти використання наявного та встановленого обладнання; коефіцієнт змінності встановленого та діючого обладнання; коефіцієнти використання обладнання за часом (календарного, номінального (режимного), ефективного), визначення календарного, номінального та ефективного (для неперервного та перервного процесів виробництва) річного фонду часу роботи обладнання; коефіцієнт інтенсивного використання обладнання: за продуктивністю в одиницю часу, за умови виробництва на одиниці обладнання різних виробів; інтегральний коефіцієнт використання. Показники, що характеризують технічний стан основного капіталу: коефіцієнти фізичного та морального зношення основного капіталу. Економічна доцільність заміни у споживача морально застарілого обладнання новим. Загальний коефіцієнт зношення основного капіталу. Види зносу основного капіталу та форми усунення зносу. Ремонт об'єктів основного капіталу (поточний та капітальний), міжремонтний період, планово-попереджувальний ремонт, модернізація.

Амортизація основного капіталу підприємства. Визначення термінів: амортизація, амортизаційні відрахування, амортизаційний фонд. Співвідношення між амортизацією та зношенням. Норма амортизаційних відрахувань та її визначення. Норми амортизаційних відрахувань по групах основного капіталу. Амортизаційна політика в Україні (нормативно-правовий аспект). Визначення річної суми кошторисних амортизаційних відрахувань.

Методи нарахування амортизації. Метод рівномірного нарахування, метод одиниці продукції, метод урахування цілих значень років експлуатації, подвійно-понижуючий балансовий метод.

Підвищення ефективності використання основного капіталу підприємства. Основні напрямки підвищення ефективності використання основного капіталу підприємства: екстенсивний та інтенсивний. Шляхи підвищення ефективності використання основного капіталу. Заходи з розширеного відтворення основного капіталу. Основні чинники, що впливають на економічно-доцільний термін експлуатації основного капіталу. Графічний спосіб визначення оптимальних термінів експлуатації основного капіталу.

Оборотний капітал підприємства. Оборотно-оборотний капітал підприємства – визначення. Структура оборотно-оборотного капіталу: виробничі запаси, незакінчена продукція, витрати майбутніх періодів. Показники ефективного використання матеріальних ресурсів (виробничих запасів): матеріаломісткість (загальна, питома, відносна); коефіцієнт виходу готової продукції з одиниці вихідної сировини, коефіцієнт використання матеріалів.

Тема 5. Оборотно-оборотні кошти підприємства

Загальна характеристика оборотно-оборотних коштів підприємства. Визначення термінів: оборотно-оборотні кошти, фонди обігу. Класифікація оборотно-оборотних коштів: за

економічним змістом, за способом формування, методом планування. Склад фондів обігу. Нормовані і ненормовані обігові кошти. Власні і позикові кошти. Склад та структура оборотних коштів.

Нормування оборотних коштів на підприємстві. Методи нормування оборотних засобів: аналітичний, коефіцієнтний, прямого рахунку. Щоденні витрати матеріальних ресурсів. Норма оборотних коштів. Норматив оборотних коштів. Сукупний норматив оборотних коштів. Часткові нормативи оборотних коштів. Нормування оборотних коштів у виробничих запасах: види запасів (поточний, підготовчий, страховий, транспортний, сезонний). Нормування оборотних коштів у незавершеному виробництві. Коефіцієнт наростання витрат. Нормування оборотних коштів у витратах майбутніх періодів. Нормування оборотних коштів у залишках готової продукції.

Оптимізація величини партії матеріалів, що закуповується та величини серії продукції, що випускається на підприємстві. Головні функції управління в сфері постачання та управління виробничим процесом на підприємстві. Організаційно-економічна залежність між виробничим постачанням, процесом виробництва та реалізації продукції. Головне завдання відділу постачання та виробничого відділу. Визначення оптимальної величини партії матеріалів, що закуповується: графічне зображення залежності між величиною партії матеріалів та величиною виробничого запасу. Методика визначення оптимальної величини партії матеріалів та кількості партій, які закуповуються. Визначення оптимальної величини серії: графічне зображення залежності між величиною серії та величиною запасу готової продукції. Розрахунок оптимальної величини серії. Показники використання оборотних коштів. Система показників, що характеризує ступінь використання оборотних коштів: коефіцієнт оборотності, коефіцієнт закріплення оборотних коштів, тривалість одного обороту, рентабельність оборотних коштів, середньорічні залишки оборотних коштів. По факторний аналіз використання оборотних коштів.

Тема 6. Нематеріальні ресурси та активи підприємства

Економічні та правові основи категорії “нематеріальні ресурси”. Нематеріальні ресурси: визначення та стисла характеристика. Інтелектуальна власність: правовий аспект визначення та стисла характеристика. Правове забезпечення інтелектуальної власності в Україні. ЗУ “Про охорону прав на винаходи і корисні моделі”, “Про охорону прав на знаки для товарів і послуг”, “Про охорону прав на промислові зразки”, “Про авторське право і суміжні права”. Об’єкти промислової власності, визначення та характеристика: винаходи, корисні моделі, промислові зразки, знаки для товарів і послуг, фірмове найменування, раціоналізаторська пропозиція, ноу-хау, гудвіл. Об’єкти, що охороняються авторськими та суміжними правами, визначення та характеристика: товари в галузі науки, літератури та мистецтва, комп’ютерні програми, бази даних, технології інтегральних мікросхем, права виконавців, виробників фонограм та організацій мовлення. Авторське право та суміжні права.

Нематеріальні активи підприємства. Нематеріальні активи: підходи щодо визначення (економічний, оподаткованого обліку, бухгалтерського обліку).

Складові елементи нематеріальних активів. Бухгалтерський облік нематеріальних активів: умови зарахування на баланс, первинна оцінка нематеріальних активів. Амортизація нематеріальних активів. Методи амортизації нематеріальних активів, що застосовуються на підприємстві.

Тема 7. Інвестиції підприємства

Визначення та характеристика інвестицій. Виробничі інвестиції (Поняття інвестицій, їх різновиди та характеристика). Визначення термінів: інвестиції, інвестор, інвестування, інвестиційна діяльність, суб'єкти інвестиційної діяльності (інвестори та учасники). Учасники інвестиційної діяльності: замовник, інвестор, Ген. проєктувальник, Ген. постачальник, Ген. підрядник/субпідрядник, консультант, керівник проєкту, команда проєкту, ліцензіар, банк (кредитно-фінансові установи). Об'єкти інвестиційної діяльності. Інвестиційний проєкт. Класифікація інвестицій: за формами власності (державні, приватні); за походженням (вітчизняні, іноземні); за належністю капіталу (власні, запозичені, залучені); за терміном освоєння (короткострокові, середньострокові, довгострокові); за формами інвестування (прямі, портфельні); за об'єктом вкладання (фінансові, реальні, інноваційні, інтелектуальні); за типом фінансування (венчурні, зовнішні); за спрямованістю (на заснування проєкту, на розширення, реінвестиції, бруто-інвестиції). Інвестиції та капіталовкладення (співвідношення між ними). Термін капіталовкладення (валові та чисті). Елементно-технологічна та відтворювальна структура капіталовкладень. Джерела інвестиційного капіталу (або фінансування капіталу) (внутрішні, зовнішні). Структура фінансування.

Обчислення необхідного обсягу капіталовкладень. Способи відтворення основного капіталу. Методика розрахунку необхідного обсягу капіталовкладень на просте відтворення. Методика розрахунку необхідного обсягу капіталовкладень на розширене відтворення: методика попередньо-приблизних розрахунків та прямих розрахунків.

Аналіз та оцінка економічної ефективності капіталовкладень (інвестицій). Загальна (абсолютна) та порівняльна (відносна) ефективність капіталовкладень (визначення). Диференційовані показники загальної (абсолютної) ефективності: капіталомісткість та капіталовіддача. Узагальнюючі показники загальної (абсолютної) ефективності: коефіцієнт економічної ефективності та термін окупності. Методи порівняльної ефективності: при обмеженому числі варіантів капіталовкладень, метод приведених витрат, як спосіб порівняння капіталовкладень за умов багатоваріантності, метод приведення різночасових капіталовкладень до умов порівняльності. Розрахунок річного економічного ефекту на базі приведених витрат. Основні методичні підходи до аналізу і оцінки ефективності капіталовкладень (інвестицій) за ринкових умов: бухгалтерський та економічний (або фінансовий). Методи бухгалтерського підходу: метод "PP" та "AROR". Методи економічного (або фінансового) підходу: концепція часової вартості грошей, методика розрахунку теперішньої та майбутньої вартості, метод аналізу та оцінки ефективності капіталовкладень (інвестицій) – NPV.

Тема 8. Продуктивність праці – найважливіший чинник ефективного використання трудового потенціалу підприємства

Економічна сутність продуктивності праці: основи теорії та термінології. Визначення продуктивності праці. Продуктивність індивідуальної та суспільної праці. Економічний зміст збільшення продуктивності праці.

Показники та методи вимірювання продуктивності праці. Прямий та обернений показники продуктивності праці. Годинний, денний, місячний (квартальний, річний) виробіток. Класифікація трудомісткості: за обсягами враховуваних витрат праці та їх ролі у плануванні трудових показників (технологічна, обслуговування виробництва, виробнича, управління виробництвом, повна); за характером та призначення затрат праці в практиці обліку та плануванні (нормативна, планова, фактична); за місцем здійснення трудового процесу (заводська, цехова, дільнична, окремого робочого місця). Основні методи вимірювання продуктивності праці: натуральний, трудовий, вартісний.

Планування продуктивності праці на підприємстві. Фактори збільшення продуктивності праці: матеріально-технічні, організаційні, соціально-економічні. Класифікація факторів: структурні зрушення у виробництві, підвищення технічного рівня виробництва; вдосконалення управління організації виробництва та праці; зміна обсягу виробництва продукції. Методика визначення величини збільшення продуктивності праці по факторам та загальний її приріст.

Тема 9. Кадри та кадрова політика на промисловому підприємстві

Поняття, класифікація та структура персоналу. Персонал (визначення). Основні групи персоналу підприємства: промислово-виробничий та непромисловий. Категорії персоналу: робітники, інженерно-технічні працівники, службовці, учні, молодший обслуговуючий (МОП), охорона. Розподіл персоналу за: професіями, спеціальностями та кваліфікацією. Визначення категорій (професія, спеціальність, кваліфікація). Рівень кваліфікації. Розподіл працівників за рівнем кваліфікації по категоріях персоналу: керівників, спеціалістів та службовців; робітників. Списковий та явочний склад працівників підприємства. Середньоспискова чисельність робітників. Показники оцінки персоналу: плинність, стабільність, рівень дисципліни, відповідність кваліфікації робітників ступеню складності виконуваних ними робіт, співвідношення чисельності окремих категорій працівників.

Визначення чисельності працюючих. Методика визначення загальної чисельності працівників підприємства. Методика визначення виробничих робітників-відрядників та робітників-погодинників. Вихідні дані для розрахунку чисельності робітників. Трудомісткість виробничої програми. Баланс (бюджет) робочого часу на одного робітника (план/звіт). Норми: часу, виробітку, обслуговування. Коефіцієнт виконання норм. Складання балансу (бюджету) робочого часу на одного робітника в тому числі: визначення планового розміру тривалості відпустки (методика розрахунку); визначення невиходів у зв'язку з відпустками по вагітності та пологами; визначення невиходів у зв'язку з хворобами; визначення середньої тривалості робочого дня з врахуванням

скорочень робочого дня, що передбачені законодавством. Визначення чисельності інженерно-технічних працівників та службовців.

Кадрова політика на підприємстві. Правова регламентація трудових відносин. Мета кадрової політики. Завдання (функції) кадрової політики. Набір персоналу (внутрішній та зовнішній). Правова регламентація трудових відносин (основні законодавчі акти, зокрема кодекс законів про працю, Конституція України (основний закон), ЗУ “Про охорону праці”, Цивільний кодекс, ЗУ “Про зайнятість населення” тощо). Основні документи у сфері трудових відносин: Трудовий договір; контракт, колективний договір, договір підряду. Система управління персоналом на підприємстві.

Оцінка персоналу – важливий елемент системи управління трудовим колективом. Оцінка персоналу (визначення). Зовнішня оцінка, самооцінка. Функції оцінки персоналу: орієнтуюча та стимулююча. Принципи, що лежать в основі оцінки персоналу: об’єктивність, усебічність, обов’язковість, системність, сталість. Процедура оцінки: місце оцінки, суб’єкт оцінки, порядок і періодичність оцінки, використання технічних засобів. Зміст оцінки: оцінка особистих якостей (об’єкт, критерії); оцінка праці (вимірювання та оцінка витрат праці в часі); оцінка складності праці та зміст роботи; оцінка результатів праці (безпосередні результати, побічні результати). Метод оцінки: виявлення елементів/показників (програма збору даних, методи збирання даних, методи оброки та оформлення інформації); вимірювання елементів показників: натуральні і вартісні показники; умовні вимірники (бали, коефіцієнти); інші вимірники (характеристики, порівняння з ідеальним чи нормативним об’єктом). Комплексна оцінка персоналу (за бальною системою): ідея оцінки; характеристика працівника (параметри оцінки): професійно-кваліфікаційний рівень, ділові якості, складність роботи (виконуваних функцій); конкретно досягнутий результат. Комплексна оцінка конкретного працівника (формула, методика). Розрахунковий коефіцієнт професійно-кваліфікаційного рівня (формула). Специфічні складові оцінки робітників. Особливості комплексної оцінки керівників і спеціалістів. Зарубіжний досвід формування та ефективного використання трудового потенціалу фірми.

Тема 10. Оплата праці на підприємстві

Суть та принципи заробітної плати. Загальний закон відшкодування витрат робочої сили; заробітна плата (визначення): номінальна та реальна (співвідношення між ними). Достаток та шляхи його забезпечення. Складові доходів населення. Фонд соціальної інфраструктури та його склад. Основні принципи організації оплати праці.

Тарифна система оплати праці. Елементи тарифної системи: тарифні ставки першого розряду (годинні, денні, місячні), диференціація ставок першого розряду. Тарифні сітки та її параметри. Кваліфікаційний розряд, тарифно-кваліфікаційний довідник та зміст його розділів.

Форми та системи заробітної плати. Система преміювання на промислових підприємствах. Погодинна та відрядна форми оплати праці (економічний зміст та формалізований опис). Умови застосування погодинної і відрядної форми оплати праці. Системи відрядної оплати праці: пряма індивідуальна, колективна,

акордна, непряма відрядна, відрядно-прогресивна. Розрахункові елементи колективної (бригадної) відрядної системи оплати праці та способи їх визначення: загальні колективні розцінки, коефіцієнт приробітку, індивідуальна розцінка. Преміальна система заробітної плати, її складові: премія (визначення та економічний зміст); обов'язкові складові преміальної системи; показники (умови) преміювання та обґрунтування їх вибору. Умови преміювання, розміри та шкала преміювання, джерела коштів виплати премії. Показники преміювання: кількісні, якісні. Особливості організації оплати праці інженерно-технічних працівників та службовців: особливості характеру праці в управлінні; побудова системи посадових окладів інженерно-технічних працівників і службовців, показники та умови їх преміювання. Погодинна і відрядна форми оплати праці з точок зору інтересів працівника та підприємства: економічний зміст та графічне відображення.

Тема 11. Виробнича потужність, як узагальнення ресурсного потенціалу підприємства

Визначення економічної сутності категорії “Виробнича потужність” та факторів, що впливають на формування її величини та ефективність її використання. Визначення категорії “Виробнича потужність” (її робочий варіант). Продукція (товари та послуги) і виробнича одиниця, як вихідні компоненти визначення виробничої потужності. Типізація виробничої потужності за вхідними/вихідними параметрами. Часовий аспект визначення виробничої потужності. Виробнича потужність на початок / кінець року та середньорічна потужність (методика визначення). Види потужностей: фактична, ефективна, проектна, резервна. Ефективність використання виробничої потужності: коефіцієнт змінності устаткування та обладнання; коефіцієнт ефективності; коефіцієнт навантаження; коефіцієнт використання. Вимір виробничої потужності (вибір одиниці виміру). Оптимізація виробничої потужності (мінімальні витрати та оптимальний випуск). Фактори впливу на формування (величину) виробничої потужності та ефективність її використання. Вибір виробничого процесу, як визначальний чинник формування та планування виробничої потужності підприємства. Вибір процесу: виробляти або купувати та фактори оптимізації щодо цих альтернативних рішень. Види виробничих процесів: неперервні /перервні та їх характерні риси. Типи виробництв: власне неперервне, масове (конвеєрне), серійне, одиничне (індивідуальне), проектне. Відповідність процесу та виробу (ключова концепція у виборі процесу). Автоматизація (переваги та вади). Комп'ютеризація (переваги та вади). Гнучка виробнича система (переваги та вади). Інтегроване комп'ютерне виробництво (основна мета).

Методичне забезпечення розрахунку виробничої потужності підприємства та оцінки альтернативних рішень щодо них. Розрахунок виробничої потужності. Провідні групи обладнання, дільниці, цехи. “вузькі місця” (визначення). Вихідна інформація для розрахунку виробничої потужності. Розрахунок виробничої потужності ливарних, термічних, плавильних цехів. Розрахунок виробничої потужності цеху (дільниці), що випускає одне найменування виробу. Розрахунок виробничої потужності цеху (дільниці), що випускає 10 найменувань виробів.

Розрахунок виробничої потужності цеху (дільниці), що випускає більш як 10 найменувань виробів. Оцінка альтернативних потужностей з економічної точки зору: аналіз виробничих потреб, аналіз по затрати – обсяг.

Тема 12. Поточні витрати підприємства та собівартість продукції

Загальна характеристика собівартості продукції. Собівартість продукції (визначення економічної суті). Склад витрат, що включається у собівартість продукції (робіт, послуг). Відмінності у підходах (економічному, бухгалтерському, податковому) до визначення поняття витрат. Класифікація витрат за економічним підходом: за ступенем однорідності (елементні, комплексні); за способом обчислення на одиницю продукції (прямі, непрямі); відносно обсягів виробництва (постійні, змінні); відносно виробничого процесу (основні, накладні); за доцільністю (продуктивні, непродуктивні); за календарним періодом (поточні, одноразові); за різновидом витрат (економічними елементами, статтями калькуляції), граничні витрати, витрати втрачених можливостей (альтернативні). Валові витрати і середні валові витрати, середня величина покриття. Постійні витрати (середні постійні витрати, залишкові, стартові). Змінні (пропорційні, дегресуючі, прогресуючі). Аналітичний аспект співвідношення змінних і постійних витрат (точка беззбитковості). Класифікація витрат за бухгалтерським підходом: залежно від видів діяльності (від звичайної, від надзвичайної); залежно від елементів. Класифікація витрат з метою податкового обліку. Управління витратами (визначення).

Кошторис виробництва і собівартість продукції. Економічна суть кошторису виробництва. Склад елементів витрат кошторису. Зміст собівартості валової, товарної, реалізованої продукції та методика їх визначення (обчислення). Зміна собівартості під впливом організаційно-технічних факторів. Вплив зміни умовно-постійних витрат на собівартість.

Калькуляція. Калькуляція (визначення). Об'єкт калькулювання. Калькуляційна одиниця. Склад калькуляційних статей та методика їх обчислення. Методи калькулювання: метод величини покриття, загальна калькуляція. Переваги методу величини покриття над методом загальної калькуляції. Метод зворотної калькуляції. Прогнозування собівартості нових виробів: питомих витрат, баловий, кореляційний, агрегатний.

Тема 13. Фінансово-економічні результати та ефективність діяльності.

Зміст і форми фінансової діяльності підприємства (організації). Характеристика фінансової діяльності: зміст та завдання фінансової діяльності; фінансування за джерелами коштів (внутрішнє/зовнішнє, за рахунок власних коштів/ за рахунок залучених коштів); кредитне фінансування: кредит (визначення), грошова і не грошова (товарний кредит, оренда та її різновид – лізинг) форми кредиту. Планування фінансової діяльності: фінансовий план, як інструмент управління фінансами підприємства; перспективний та поточний фінансові плани підприємства; форма фінансового плану підприємства (організації); доходна частина балансу доходів та витрат, витратна частина

балансу доходів та витрат; оперативний баланс (бюджет) грошових надходжень і видатків, як форма фінансового планування.

Формування й використання прибутку. Сутність і показники прибутку: прибуток (визначення); різновиди прибутку залежно від формування та розподілу (загальний/після оподаткування); валовий маржинальний та операційний прибуток. Джерела прибутку та його обчислення: джерела формування прибутку підприємства (продаж /реалізація/ продукції /послуг/, продаж іншого майна, позареалізаційні операції); прямий та аналітичний методи обчислення прибутку від реалізації; формула обчислення прибутку, як бази оподаткування; валовий дохід/валові витрати. Напрямки використання прибутку підприємства: схема використання прибутку; формалізований виклад визначення розміру дивідендів у відносних та абсолютних величинах.

Оцінка фінансово-економічного стану підприємства (організації). Сутність та інформаційна база оцінки: звіти про фінансові результати, рух грошових коштів, власний капітал; система розрахункових показників: прибутковості (валовий прибуток, чистий прибуток, рентабельність /активів, власного капіталу, акціонерного капіталу, продукції, одного виробу/), ділової активності (оборотність активів, оборотність товарно-матеріальних запасів, середній термін оплати дебіторської заборгованості, середній термін кредиторської заборгованості), фінансової стійкості (коефіцієнт автономії, коефіцієнт забезпеченості боргів, фінансовий ліверидж), платоспроможності (коефіцієнт загальної ліквідності, коефіцієнт термінової ліквідності, коефіцієнт абсолютної ліквідності).

Сутнісна характеристика та вимірювання ефективності виробництва. Економічна суть і загальна методологія визначення: ефективність виробництва (визначення); закон економії робочого часу та його математичне відображення; принципова схема формування результатів та ефективності виробництва (продуктивності виробничо-економічної системи); формалізована форма ефективності (продуктивності) виробництва; тлумачення понять: кінцевий результат процесу виробництва та кінцевий народногосподарський результат роботи підприємства. Різновиди ефективності виробництва: класифікація ефективності виробництва (діяльності) за окремими ознаками; економічна ефективність, соціальна ефективність, локальна (комерційна) ефективність, народногосподарська ефективність, абсолютна/порівняльна ефективність, первинна (початкова) ефективність, дифузійний ефект, резонансний ефект, ефект “стартового вибуху”, супровідні можливості, ефект акселерації, синергічна ефективність. Вимірювання ефективності діяльності: критерії вимірювання рівня ефективності (визначення); система показників ефективності виробництва та принципи їх формування; групи системи показників ефективності (узагальнюючі показники ефективності виробництва /діяльності/, показник ефективності використання праці / персоналу/, показники ефективності використання основного та оборотного капіталу, показники ефективності використання фінансових коштів /оборотних коштів та інвестицій/); ефективність застосовуваних і споживаних ресурсів, як специфічна форма прояву загальної ефективності виробництва (діяльності) та її формалізований виклад. Оцінка соціальної ефективності.

Чинники зростання ефективності виробництва (діяльності підприємства). Класифікація та загальна характеристика за ознаками: за видами витрат і ресурсів (джерелами підвищення), за напрямками розвитку та вдосконалення виробництва (діяльності); за місцем реалізації в системі управління виробництвом (діяльністю). Напрямки дії та використання окремих чинників: технологія, устаткування, матеріали та енергія, вироби, працівники, організація і системи, методи роботи, стиль управління, державна економіка й соціальна політика, інституціональні механізми, інфраструктура, структурні зміни в суспільстві.

БЛОК «ПІДПРИЄМНИЦТВО»

Тема 1. Мале підприємництво та його місце в економіці країни

Теорія підприємництва. Генезис та сутнісна характеристика підприємництва. Походження (виникнення) бізнесу. Бізнес як діяльність, що історично виникла у процесі розвитку суспільства. Процес формування відносин бізнесу та етапи його розвитку. Бізнес як основа розвитку економіки.

Сучасне визначення підприємництва. Підприємництво як особливий вид діяльності, стиль і тип господарської поведінки. Функції підприємницької діяльності. Суб'єкти та об'єкти підприємництва.

Принципи здійснення, форми, і моделі підприємницької діяльності. Внутрішнє та зовнішнє підприємництво. Принципи здійснення підприємництва. Індивідуальна і колективна форми підприємництва. Класична та інноваційна моделі підприємництва.

Соціально-економічна роль і значення підприємництва в структурі ринкової економіки. Підприємництво як важіль зміни структури економіки, «живильне середовище» для конкуренції, каталізатор економічного розвитку, чинник економії і раціонального використання ресурсів, сильний стимул до високоефективної праці. Визначальна роль підприємництва в досягненні економічного успіху.

Культура підприємництва. Характеристика та організація підприємницького успіху. Сутність і складники підприємницького успіху. Підприємець як визначальна особистість у бізнесі. Ділові якості особистості підприємця. Комерційна інформація в концепції підприємницького успіху. Професійна культура бізнесової діяльності. Характеристика професійної культури бізнесу. Етичні норми бізнесу. Передумови формування високої культури підприємництва. Сучасні заповіді підприємця з високим рівнем культури діяльності.

Сутність і складові ділової етики підприємця. Етика спілкування шляхом телефонних розмов і службового листування. Етикет привітання, представлення, прийомів та переговорів. Технологія ведення переговорів: сучасні вимоги, підготовча робота, тактика, психологічні аспекти. Етичні норми реклами. Створення позитивного іміджу фірми.

Тема 2. Зовнішнє середовище діяльності малих підприємств

Конкуренція та мале підприємництво. Особливості аналізу ринку товарів та послуг малих підприємств. Взаємодія малого та великого бізнесу.

Загальна характеристика і особливості малого підприємництва. Поняття категорій «мале підприємництво», «малий бізнес», «мале підприємство», «громадянин-підприємець». Критерії віднесення суб'єктів підприємництва до категорії «мале підприємництво» і «мале підприємство». Мале підприємництво як основа соціальної реструктуризації суспільства в ринковій економіці. Особливості малого підприємництва, його переваги й недоліки.

Місце та економічна роль малого бізнесу в умовах ринку. Мале підприємництво як: основна вихідна соціально-економічна база відтворення на розширеній основі ефективних виробничих відносин; провідний сектор та

найменш бюджетомісткий засіб ринкової економіки, стабільне та вагоме джерело податкових надходжень; основа дрібнотоварного виробництва; джерело формування «середнього класу»; основа соціально-економічних реформ. Вплив малого підприємництва на темпи економічного розвитку; здійснення структурної перебудови економіки; забезпечення насичення ринку товарами та послугами; реалізацію інновацій; розвиток конкуренції.

Тенденції, особливості та проблеми розвитку малого бізнесу в Україні. Сучасні тенденції соціально-економічного розвитку малого підприємництва в Україні. Результати діяльності малих підприємств. Особливості розвитку вітчизняного малого бізнесу. Основні причини гальмування становлення малого підприємництва. Нагальні проблеми, що стримують розвиток і функціонування суб'єктів малого підприємництва.

Тема 3. Державне регулювання розвитку малого підприємництва

Принципи державної підприємницької політики. Засоби регулюючого впливу держави на діяльність суб'єктів підприємництва. Механізм державного регулювання підприємництва. Теоретичні засади формування державної підтримки розвитку малого підприємництва. Особливості державного регулювання розвитку малого підприємництва, виходячи з класифікації їх видів.

Роль страхування у реалізації державної політики щодо розвитку малого підприємництва. Вплив основних факторів на розвиток малого підприємництва в Україні. Основні положення системи регулювання розвитку малого підприємництва.

Підходи до формування комплексної державної політики у сфері малого підприємництва. Напрями удосконалення правових інструментів регулювання малого підприємництва.

Правове регулювання підприємницької діяльності. Державні цільові програми підтримки малого підприємництва. Участь малих підприємств у державних цільових програмах. Державні закупівлі.

Тема 4. Організаційно-правові форми малих суб'єктів господарювання

Визначення напрямків підприємницької діяльності. Обґрунтування організаційно-правової форми малого підприємства. Реєстрація малого підприємства. Малі суб'єкти господарювання юридичні особи. Малі суб'єкти господарювання фізичні особи.

Підприємницька ідея, її джерела та методи пошуку. Об'єктивна необхідність і сутність пошуку підприємницької ідеї. Джерела підприємницьких ідей. Фактори, що впливають на вибір підприємницької ідеї. Групи методів творчого пошуку підприємницької ідеї (методи індивідуального творчого пошуку, методи колективного пошуку, методи активізації пошуку).

Вибір типу підприємства та обґрунтування цілей підприємницької діяльності. Можливі типи підприємницьких структур (самокеруючі та підприємницькі фірми). Процедура вибору організаційно-правової форми підприємства. Формування цілей підприємницької діяльності з урахуванням особистої мети підприємця та особливостей сфери його діяльності. Сучасні

вимоги до цілей підприємництва.

Організація процесу створення і реєстрації нового підприємства. Особливості створення нових підприємств (суб'єктів підприємницької діяльності). Технологія організації нових фірм на прикладі малих підприємств різних форм власності. Способи створення малих підприємств. Засновники малих підприємств, їх функції. Типова схема державної реєстрації новоствореного підприємства. Загальна схема процедури реєстрації підприємницької діяльності без створення юридичної особи.

Ліцензування підприємницької діяльності. Основні види підприємницької діяльності в Україні, що потребують обов'язкового ліцензування. Процедура отримання ліцензії. Термін дії ліцензії та порядок його пролонгації.

Тема 5. Планування діяльності малих підприємств

Методологічні основи планування, закономірності і принципи планування. Організаційні форми і структура окремих видів планування, інформаційне і програмне забезпечення. Оцінка ефективності розроблювальних планів, організацію планової роботи на підприємстві, бізнес-планування.

Організація внутрішнього фірмового планування, використання різноманітних засобів і методів планування. Планування інноваційної й інвестиційної діяльності. Розробка планів продажів, розробка виробничих програм. Визначення потреб в персоналі, планування зростання продуктивності праці на підприємстві. Планування фонду оплати праці. Визначення потреб в матеріально-технічних ресурсах. Планування витрат виробництва та реалізації продукції. Планування прибутку підприємства, його рентабельності, оцінювання фінансовий стан підприємства. Прогноз техніко-економічного і соціального розвитку підприємства. Поточна перевірка виконання планів та їх аналіз.

Система планування підприємницької діяльності. Планування обсягу продукції послуг з урахуванням потреб ринку. Бізнес-планування.

Тема 6. Інвестиційно-інноваційна діяльність малих підприємств

Шляхи формування виробничого капіталу малих підприємств. Участь малих підприємств у технологічних парках та співпраця з венчурними фірмами. Інноваційні напрямки діяльності малих підприємств.

Характеристика інвестиційної діяльності фірми. Категоріальний апарат щодо інвестиційної діяльності (інвестиції, інвестори, інвестиційні проєкти тощо). Сутність і значення активної інвестиційної діяльності фірми. Правове регулювання інвестиційної діяльності суб'єктів господарювання в Україні. Основні форми державного регулювання інвестиційної діяльності: регулювання об'єктів і сфер інвестування; податкове регулювання; надання фінансової допомоги та пільгових кредитів; амортизаційна політика; регулювання участі інвесторів у приватизації; регулювання фінансових інвестицій; експертиза інвестиційних проєктів; забезпечення захисту інвестицій; регулювання умов здійснення інвестицій за межами держави. Завдання й функції інвестиційного менеджменту на підприємстві.

Формування інвестицій і фінансування капіталу. Чинники, що впливають

на передбачуваний обсяг інвестицій фірми. Класифікація інвестицій в об'єкти підприємницької діяльності за окремими ознаками: об'єктами вкладення коштів, характером участі в інвестуванні, періодом інвестування, формою власності інвестиційних ресурсів, регіональною ознакою. Реальні (виробничі) й фінансові інвестиції. Власні, позичкові й залучені джерела інвестиційних ресурсів фірми. Методи фінансування окремих інвестиційних програм та проєктів: повне самофінансування; аукціонне самофінансування; кредитне фінансування; лізинг; мішане фінансування.

Інвестиційна привабливість ієрархічно відособлених суб'єктів господарювання. Сутність і значення оцінки і прогнозування інвестиційної привабливості окремих інтегрованих та первинних ланок господарювання. Інвестиційна привабливість галузей економіки та промисловості (етапи, система показників для оцінювання, ступінь привабливості в Україні). Оцінювання і прогнозування інвестиційної привабливості регіонів (система узагальнюючих та аналітичних показників, методика їх розрахунків). Оцінювання інвестиційної привабливості фірми, двох аспектний підхід щодо її здійснення: виявлення стадії життєвого циклу; аналіз фінансової діяльності. Методика визначення стадії життєвого циклу, на якій перебуває фірма на момент оцінювання. Показники фінансового аналізу для оцінювання інвестиційної привабливості фірми.

Обґрунтування ефективних методів і форм підприємництва. Основні методи і форми активізації підприємництва. Прискорення процесів приватизації підприємств (організацій). Вдосконалення системи управління підприємствами й корпораціями. Створення консорціумів із розробки та реалізації проєктів технічного розвитку. Формування мережі спеціалізованих магазинів із продажу власних товарів. Розвиток спеціальних центрів із наданням послуг виробничого характеру. Започаткування централізованого фонду фінансової взаємодопомоги. Комп'ютеризація, створення сучасних комунікацій та комерційно-інформаційного поля. Підготовка і підвищення кваліфікації управлінських кадрів для підприємництва. Адаптація систем управління до вимог ринку.

Активізація інноваційно-інвестиційної діяльності і підвищення конкурентоспроможності продукції (послуг) підприємства. Сутність і значення інноваційної та інвестиційної діяльності фірми виробничого спрямування. Основні типові блоки і напрямки інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства. Менеджмент науково-технічного та організаційного прогресу, його зміст і сучасні напрямки, вплив на ефективність підприємства. Механізм фінансування інноваційних проєктів прикладної спрямованості. Конкурентоспроможність продукції та шляхи її забезпечення.

Оптимізація поточних витрат і розмірів виробничих підприємств. Поняття оптимальних поточних витрат фірми. Взаємозв'язок прибутку, витрат виробництва та обсягів випуску продукції. Коефіцієнти оптимальності витрат. Визначення мінімальних витрат, загальний методичний підхід до їх оптимізації. Обґрунтування оптимальних розмірів підприємства з монономенклатурним виробництвом за показниками чисельності працюючих, обсягом виробництва товарної продукції, поточними витратами на грошову одиницю останньої. Графічний метод визначення оптимальних параметрів монономенклатурних

підприємств.

Тема 7. Організація обліку при спрощеній системі оподаткування

Основні форми спрощених систем оподаткування. Організація податкового, бухгалтерського та управлінського обліку на малих підприємствах. Управління витратами.

Принципи оподаткування. Податкова політика держави: поняття, цілі, завдання та інструменти. Теоретичні основи податкової політики. Види підакцизних товарів.

Загальна характеристика податку на додану вартість. Платники податків. Звільнення від виконання обов'язку платника податків.

Загальна характеристика податку на прибуток організацій. Платники податків. Об'єкт оподаткування. Класифікація доходів організації

Загальна характеристика податку на доходи фізичних осіб. Платники податків. Об'єкт оподаткування. Склад доходів фізичних осіб. Податкова база. Система податкових відрахувань. Стандартні податкові відрахування. Соціальні податкові відрахування. Майнові податкові відрахування. Професійні податкові відрахування. Податковий період і податкові ставки. Декларування доходів фізичних осіб.

Податок на майно організацій. Причини використання майна в податкових відносинах. Платники податків. Характеристика елементів оподаткування. Порядок обчислення і сплати податку

Загальна характеристика транспортного податку. Платники податків і об'єкт оподаткування. Податкова база, порядок її формування. Податкові ставки, податковий період, порядок обчислення і строки сплати

Еволюція оподаткування майна фізичних осіб. Правові основи оподаткування майна фізичних осіб. Порядок обчислення і сплати податку на майно фізичних осіб. Перспективи розвитку оподаткування майна фізичних осіб.

Еволюція земельного оподаткування. Платники податків, об'єкт оподаткування та податкова база. Податковий період, податкові пільги, порядок обчислення і строки сплати податку

Загальна характеристика системи оподаткування для сільськогосподарських товаровиробників. Платники податку. Умови початку та припинення застосування податку. Об'єкт оподаткування. Податкова база, податковий період, податкова ставка.

Спрощена система оподаткування. Загальна характеристика спрощеної системи оподаткування. Платники податків при спрощеній системі оподаткування. Характеристика елементів оподаткування при спрощеній системі оподаткування.

Тема 8. Організація процесу управління малими підприємствами

Менеджмент на малому підприємстві. Організаційна структура малого підприємства. Управління персоналом малого підприємства процес управління на малому підприємстві. Функції менеджменту, з пристосування до його особливостей і потреб цього підприємства.

Особливість малого підприємства. Простота форми управління і

нечисленний управлінський штат. Відсутність розділення функції власності і управління. Відсутність ідеї делегування.

Відсутність регламентації ініціативи, увага зосереджується на неформальному спілкуванні, інтенсивність якого висока і яка, по суті, стає і системою суворого контролю.

Створення раціональної структури управління є складним завданням, оскільки управління повинно здійснюватися з урахуванням організаційних, економічних, психологічних і соціальних факторів. Структура управління може змінюватися під впливом багатьох чинників, а саме: технічними, економічними, соціальними та іншими факторами.

Тема 9. Оцінка економічної ефективності діяльності малих підприємств

Підходи до оцінки підприємницької діяльності. Принципи та методи оцінки підприємницької діяльності.

Методичні основи аналітичної оцінки ефективності підприємництва. Принципові положення методики визначення ефективності підприємницької діяльності. Основні етапи проведення комплексного економічного аналізу результатів діяльності підприємства. Методи комплексного оцінювання ефективності підприємницької діяльності. Методологічні принципи побудови системи показників ефективності підприємництва. Джерела інформації для розрахунку показників ефективності підприємницької діяльності.

Формування та обчислення показників ефективності підприємницької діяльності. Оцінка ефективності виробничо-господарської діяльності на основі обчислень та аналізу двох груп показників: рівня задоволення потреб ринку, валового та чистого прибутку, рентабельності виробництва і виробів; використання ресурсів (продуктивності праці, фондівіддачі, матеріаломісткості, зарплатомісткості продукції, витрат на одиницю товарної продукції).

Технологія оцінки бізнесово-фінансової діяльності фірми. Групи розрахункових показників: прибутковість (власного капіталу, активів, обсягу продажу); ліквідність (загальна й термінова) та платоспроможність; стійкість (коефіцієнти фінансової незалежності, залучення позичкових коштів, покриття платежів із фіксованими термінами виплат); стан акціонерного капіталу (прибутковість акцій, співвідношення ціни і дохідності акцій, ринкова і балансова ціна акцій). Оцінка ефективності діяльності позавиробничих підприємницьких структур.

Визначення ефективності створення та діяльності спільних виробничих підприємств. Змістовна характеристика техніко-економічного обґрунтування створення спільного виробничого підприємства. Загальна методика оцінки ефективності діяльності спільного виробничого підприємства. Розрахунки прибутку та інтегрального економічного ефекту. Валютна самоокупність спільних підприємств, її сутність і обчислення очікуваного рівня.

Тема 10. Тіньова економіка в бізнесі

Генезис, сутність та структура тіньової економіки. Поняття «тіньової економіки». Причини її виникнення. Структура тіньової економіки. Вплив тіньового сектору на економічну діяльність, політичне й громадське життя

країни.

Механізми функціонування тіньової економічної діяльності. Типові механізми функціонування тіньової підприємницької діяльності: неформальна економіка, нелегальне виробництво товарів і надання послуг, ухилення від сплати податків та обов'язкових платежів, нелегальний експорт капіталів.

Оцінка масштабів тіньової економічної діяльності суб'єктів підприємництва. Методичні основи аналітичного оцінювання тіньової економічної діяльності. Методи оцінювання розмірів тіньової економіки: соціологічні, статистичні, монетарні, структурні, спеціальні методи.

Основні напрямки легалізації тіньової підприємницької діяльності. Об'єктивна необхідність створення умов для легалізації тіньового капіталу. Основні напрямки протидії тінізації бізнесу: створення відповідної законодавчої бази, вирішення питань організаційно-нормативного забезпечення, урахування соціально-психологічних факторів.

БЛОК «ОРГАНІЗАЦІЯ ТОРГІВЛІ»

Тема 1. Організація торгівлі як галузь знань

Поняття і сутність організації торгівлі. Предмет і об'єкт "Організації торгівлі". Роль організації торгівлі в професійній діяльності майбутніх фахівців. Завдання і функції, які виконує "Організація торгівлі". Суміжні дисципліни, які найбільш тісно пов'язані з "Організацією торгівлі".

Основні принципи організації в торгівлі. Загальносистемні принципи організації торгівлі. Принципи побудови організаційних систем у торгівлі, Принципи організації торговельних процесів.

Тема 2. Організаційні моделі в системі торгівлі

Загальна характеристика торгівлі як системи. Торгівля як сфера національної економіки. Торгівля як соціально-економічна система. Функції торгівлі в ринковому середовищі.

Види суб'єктів торговельної діяльності. Особливості асоціації торговельних підприємств. Структурна організація мережі магазинів. Характеристика організаційної структури оптової організації.

Організаційні моделі у сфері торгівлі Стара і нова функціональні моделі сфери обігу товарів та послуг.

Структурна перебудова торгівлі. Перебудова соціальної структури торгівлі. Зміни в соціальній структурі торгівлі в сучасних умовах. Перебудова функціональної структури. Перебудова територіальної структури торгівлі. Оцінювання системи торговельного обслуговування в регіонах.

Тема 3. Організація оптової торгівлі

Види оптових підприємств та їх класифікація. Ознаки оптового підприємства. Поняття оптового торговельного підприємства. Класифікація оптових торговельних підприємств. Функції оптових торговельних підприємств.

Структурна побудова апарату оптового підприємства. Поняття організаційної структури оптового торговельного підприємства. Організаційно-структурна побудова оптового торговельного підприємства. Оптово-роздрібних торговельних підприємств.

Складське господарство оптового підприємства. Суть, роль, завдання організації складського господарства. Класифікація товарних складів. Вимоги до будови та влаштування складів. Будова і технологічне планування загально-товарних складів. Будова і технологічне планування спеціальних складів. Розрахунок потреби в складській площі і місткості. Техніко-економічні показники використання складів.

Розміщення та оптимальні розміри оптових підприємств. Принципи розміщення оптових торговельних підприємств: економічної доцільності, концентрації і конкурентності. Оптимальні розміри оптових підприємств. Розрахунок оперативної площі для зберігання товарів. Допоміжні площі оптового підприємства. Площі адміністративних приміщень. Розрахунок оптимальних розмірів оптового торговельного підприємства.

Тема 4. Організація оптових закупівель товарів та їх документальне оформлення

Суть оптових закупівель. Організація оптових закупівель. Етапи організації оптових закупівель. Планування закупівельної роботи.

Маркетингове забезпечення оптових закупівель товарів. Завдання маркетингового забезпечення оптових закупівель товарів. Структура маркетингового дослідження ринку. Види маркетингових стратегій. Етапи розроблення плану оптових закупівель. Визначення плану продажу товарів. Методи прогнозування попиту. Критерії відбору постачальників.

Форми і методи закупівель товарів вітчизняного виробництва. Закупівля товарів за прямими зв'язками. Форма оптових закупівель, її переваги та недоліки. Закупівлі товарів на ярмарках. Закупівлі товарів на біржах.

Закупівля товарів за державні кошти. Форми закупівель товарів за державні кошти. Закон України «Про публічні закупівлі».

Особливості закупівель товарів у іноземних фірм. Поняття імпорту товарів. Методи укладання торговельних угод у міжнародній торговельній практиці. Етапи укладення і виконання міжнародних угод. Експортні й імпорتنі ліцензії. Розділи зовнішньоторговельного контракту. Базисні умови постачання.

Тема 5. Організація торгово-технологічного процесу на підприємствах оптової торгівлі

Зміст торгово-технологічний процес складу. Завдання організації процесів приймання товарів на складах торговельних підприємств. Принципи організації торгово-технологічного процесу складу. Фактори, які впливають на побудову торгово-технологічного процесу складу.

Механізація технологічного процесу на підприємствах оптової торгівлі. Автоматизація технологічного процесу на підприємствах оптової торгівлі.

Управління торгово-технологічним процесом. Завдання управління торгово-технологічними процесами на складі. Наукова організація праці на складі. Основні засоби управління торгово-технологічним процесом. Організація праці на складі.

Тема 6. Транспортне, тарне та технічне забезпечення технологічних процесів у оптовій торгівлі

Транспортні засоби та їх вибір для забезпечення транспортно-експедиційних операцій в оптовій торгівлі. Техніко-експлуатаційні характеристики окремих видів транспорту. Перелік операцій, що належать до транспортно-експедиційного процесу.

Роль тари в організації торгово-технологічних процесів. Роль упаковки в організації торгово-технологічних процесів. Функції тари й упаковки товарів. Основні вимоги, види, якість тари. Технічні, економічні, санітарно-гігієнічні та естетичні вимоги до тари.

Обладнання для пакетування і зберігання товарів на оптових підприємствах. Класифікація пакето-формувальних машин. Групи обладнання, що використовується на оптових підприємствах для зберігання різноманітних товарів.

Підйомно-транспортне обладнання складів та його використання для механізації складських операцій. Види підйомно-транспортного обладнання. Транспортувальні машини і механізми.

Поняття обладнання для фасування і пакування товарів. Види обладнання для фасування і пакування товарів.

Тема 7. Організаційна побудова і розвиток роздрібно-торгівельної мережі

Поняття роздрібно-торгівельної мережі. Суть, принципи і завдання організації роздрібно-торгівельної мережі. Складові елементи роздрібно-торгівельної мережі. Організаційна структура організацій і підприємств роздрібно-торгівельної мережі.

Характеристика основних видів, типів і форматів роздрібних торговців. Поняття торговельно-сервісних систем. Типізація роздрібних торговців.

Концентрація і спеціалізація роздрібно-торгівельної мережі. Спеціалізація за споживчими комплексами. Вузкоспеціалізовані, спеціалізовані, універсальні, змішані роздрібні торговці.

Територіальне розміщення роздрібно-торгівельної мережі. Вітчизняна схема розміщення роздрібних торговельних підприємств. Розміщення роздрібно-торгівельної мережі в міських і сільських адміністративних районах. Основні типи місця розташування роздрібних торговельних підприємств. Вплив комунікацій на область функціонування роздрібного торговця.

Ефективність функціонування роздрібно-торгівельної мережі. Показники ефективності функціонування роздрібно-торгівельної мережі. Оптимізація розмірів підприємств.

Тема 8. Будова, улаштування і проєктування роздрібних торговельних підприємств

Будова і технологічне планування магазинів. Улаштування і внутрішнє планування магазину. Групи приміщень магазину за функціональним призначенням. Схема розміщення основних груп приміщень магазину.

Улаштування і планування торговельних приміщень. Вимоги до планування торговельних залів. Функціональні зони торговельних залів. Розміщення зон входу-виходу в магазинах. Боксове планування торговельного залу магазину.

Улаштування і планування неторговельних приміщень. Зона приймання товарів. Зона зберігання і підготовки товарів до продажу. Допоміжні приміщення.

Дизайн та імідж магазину. Зовнішнє оформлення магазину. Фірмовий знак підприємства. Інтер'єр магазину.

Тема 9. Організація торгово-технологічного процесу в магазині

Зміст торгово-технологічного процесу в магазині. Принципова схема торгово-технологічного процесу магазину. Основні елементи торгового процесу. Схема основних операцій торгово-технологічного процесу в магазині. Схема допоміжних операцій торгово-технологічного процесу в магазині.

Фактори, що впливають на структуру й організацію торгово-технологічного процесу магазинів.

Технологія приймання та зберігання товарів у магазинах. Розвантаження і внутрішньо-магазинне переміщення товарів. Операції внутрішньо-магазинного переміщення. Організація приймання товарів у магазині за кількістю та якістю. Організація і технологія зберігання товарів у магазинах. Особливості зберігання окремих товарів. Підготовка товарів до продажу

Розміщування і викладання товарів. Процес розробки схеми розміщування товарів. Основні вимоги щодо розміщування товарів у торговому залі. Товарна та декоративна викладка товару. Оптимальні зони огляду і відбору товарів у магазинах самообслуговування.

Ефективність використання торгових площ магазинів. Основні показники, які традиційно застосовуються для аналізу ефективності діяльності торговельного підприємства. Ефективність використання площі торгових залів магазинів. Демонстраційна площа.

Тема 10. Технічне оснащення роздрібних підприємств

Торговельне обладнання магазинів. Класифікація немеханічного обладнання і вимоги до його конструкції. Обладнання торгових залів магазинів. Добір торговельного немеханічного обладнання для оснащення магазинів. Загальна потреба торговельного обладнання для торгової організації.

Холодильне обладнання. Завдання холодильної техніки. Утворення штучного холоду за допомогою холодильної машини. Найпоширеніші холодильні агенти. Класифікація торговельного холодильного обладнання. Розрахунок потреби, принципи добору і правила експлуатації холодильного обладнання.

Інвентар роздрібного торгового підприємства. Інвентар для відкриття тари й пакування. Інвентар для перевірки якості товарів. Інвентар для підготовки товарів до продажу. Рекламно-виставковий інвентар. Інвентар для прибирання і санобробки приміщень.

Тема 11. Організація продажу товарів у магазинах

Класифікація форм і методів роздрібного продажу товарів. Магазинна форма продажу товарів. Позамагазинні форми продажу. Особливі форми продажу товарів. Електронна торгівля.

Магазинні методи продажу товарів: зміст, організація, ефективність. Суть традиційного методу продажу товарів. Схема процесу продажу товарів через прилавок обслуговування. Особливості операцій показу товарів. Кількісна оцінка рівня обслуговування покупців. Організація продажу товарів за методом самообслуговування. Продаж товарів з індивідуальним обслуговуванням.

Психологічні аспекти процесу продажу товарів. Психологія торгівлі як галузь психологічної науки. Етапи укладення угоди купівлі-продажу товарів. Зустріч покупця. Виявлення потреби. Мотиви купівель. Види поведінки продавця. Вислуховування покупця. Аргументація товару. Демонстрування товару. Відповідь на заперечення.

Дослідження поведінки покупців. Основні типи темпераментів і їх

характеристика. Реакції продавця на поведінку покупця. Причини виникнення конфліктних ситуацій. Принципи запобігання конфлікту.

Методи активізації продажу товарів. Магазинні методи активізації продажу товарів. Максимальний розмір знижки від роздрібної ціни. Продаж з використанням бізнес-лотереї. Позамагазинні методи продажу товарів.

Тема 12. Позамагазинні форми продажу товарів

Організація продажу товарів у дрібнороздрібній торговельній мережі. Позамагазинні форми торговельного обслуговування покупців. Роздрібна торгівля через дрібнороздрібну торговельну мережу. Сучасні торговельні автомати.

Організація пересувної торгівлі. Засоби пересувної торгівлі. Основні функції автомагазинів. схема організації торгово-технологічного процесу автомагазину. Магазины-вагони. Магазины-судна. Загальні засади організації продажу товарів за замовленнями та вдома у покупців.

Ярмарково-базарна торгівля. Види ярмарків. Сезонні ярмарки. Мета проведення базарів.

Нові форми позамагазинного продажу товарів. Продаж товарів за телефоном. Телепродаж. Консультативний продаж. Груповий продаж. Парадоксальний продаж товарів (продаж за методом нейролінгвістичної мотивації).

Тема 13. Особливі форми продажу товарів

Комісійний продаж непродовольчих товарів. Сторони торговельного процесу за комісійного продажу товарів. Переліки дозволених і заборонених товарів до приймання для комісійного продажу.

Продаж товарів у розстрочку. Перелік товарів, що рекомендуються для продажу у розстрочку. Правила продажу товарів у розстрочку.

Роздрібні аукціони. Суть і види аукціонів. Етапи проведення аукціону. Типи аукціонів.

Продаж товарів поштою. Види торгівлі поштою. Організація виконання замовлень. Переваги і недоліки торгівлі поштою.

Тема 14. Система торговельних послуг

Суть, особливості та основні види послуг у галузі торгівлі. Місце послуги як об'єкта торгівлі. Класифікація торговельних послуг.

Стратегія створення і надання системи послуг у підприємствах торгівлі. Система послуг у галузі торгівлі. Стратегія суб'єктів торгівлі у створенні системи послуг. Якісні методи отримання стійкої конкурентної переваги торговця в системі послуг.

Організація надання окремих видів послуг. Перелік послуг, що можуть надаватися торговельними підприємствами. Поняття якості послуг. Організація окремих видів торговельних послуг.

Тема 15. Регулювання і контроль діяльності підприємств у сфері торгівлі

Правові та організаційні засади захисту прав споживачів. Права споживачів та їх захист. Роль держави в регулюванні торговельної діяльності. Органи захисту прав споживачів. Основні права Держспоживстандарту України. Відповідальність за порушення законодавства про захист прав споживачів.

Контрольні перевірки дотримання правил торговельного обслуговування. Проведення відбору зразків товарів для перевірки їхньої якості. Мета відбору зразків товарів. Контрольні перевірки правильності розрахунків зі споживачами. Перевірка суб'єктів підприємництва працівниками Держцінінспекції. Перевірка ведення Книги відгуків і пропозицій.

Контроль за дотримання правил користування засобами вимірювальної техніки (ЗВТ). Вимоги до ЗВТ під час перевірки.

Опломбування виробничих, складських, торгових приміщень і вимірювальних приладів. Мета опломбування приміщень і несправних ЗВТ. Підстави опломбування приміщень і несправних ЗВТ.

Тимчасове припинення діяльності підприємств сфери торгівлі, громадського харчування та послуг. Мета тимчасового припинення діяльності підприємств сфери торгівлі. Підстава для рішення про тимчасове припинення діяльності суб'єкта господарювання.

Упровадження Журналу реєстрації перевірок. Мета впровадження Журналу реєстрації перевірок. Відмова особи, що здійснює перевірку, від підпису в Журналі.

БЛОК «ІННОВАЦІЇ ТА ІННОВАЦІЙНА ЕКОНОМІКА»

Тема 1. Інноваційний розвиток економічних систем: стан та основні тенденції

Поняття інновацій, їх вплив на економічну систему. Відмінність термінів «новація» і «інновація». Поняття інноваційної діяльності. Об'єкти інноваційної діяльності. Позитивний суспільний ефект інновацій. Цілі науково-технічного та інноваційного розвитку. Типи розвитку економіки: екстенсивний тип розвитку, інтенсивний тип розвитку, інноваційний тип розвитку. Показники наукомісткості виробництва. Поняття економічного зростання. Причини циклічного розвитку економіки. Теорія «довгих хвиль» М.Д. Кондратьєва. Положення теорії Й.Шумпетера. Економічні цикли. Фази економічних циклів: криза, депресія, поживлення та піднесення. Причини економічних циклів.

Тема 2. Теоретичні основи інновацій

Сутність інновацій. Класифікація інновацій Й. Шумпетера. Класифікація інновацій: за змістом діяльності, за сферою внесення змін, які вони викликають, за сферою застосування, за масштабом новизни, за видом одержуваного ефекту, за ступенем матеріальної відчутності, за стимулу появи (джерелу). Концепція життєвого циклу інновацій. Етапи життєвого циклу інновації: етап розроблення, етап виведення на ринок, етап зростання, етап зрілості, етап занепаду. Поняття «інноваційної діяльності» і «інноваційного процесу». Етапи і стадії інноваційного процесу: наука – техніка – виробництво. Фундаментальні і прикладні дослідження. Основні поняття: інноваційний продукт, інноваційна продукція, інноваційний проєкт, інноваційне підприємство, інноваційна інфраструктура, інноваційна діяльність.

Тема 3. Сучасні організаційні форми інноваційного розвитку

Поняття про сферу інноваційної діяльності. Особливості ринку новацій. Види підприємств суб'єктів інноваційної діяльності: експлеренти, пацієнти, комутанти, віоленти. Організаційні структури підтримки інноваційного бізнесу. Особливості венчурного бізнесу. Особливості фірм-бутлегерів. Організаційні структури підтримання інноваційного підприємництва: бізнес-інкубатори, регіональні центри підтримки, регіональні науково-технічні центри, технополіси, технопарки, консорціум, науково-технічні альянси.

Зв'язок інновацій, досліджень та виробництва. Формування та функціонування нових організаційних структур: науково-технологічні парки, науково-промислові консорціуми, технополіси, фірми-«інкубатори», стратегічні альянси. Форми технологічної кооперації.

Тема 4. Інноваційний менеджмент та стратегічне управління інноваціями

Зв'язок інноваційної стратегії фірми з загальною стратегією розвитку. Принципи її формування та упровадження. Стратегічний план фірми, його розділи. Елементи стратегічного вибору: генеральна мета, основні цілі, стратегії, завдання і програми. Види інноваційних стратегій та їх співвідношення.

Наступальна, захисна, імітаційна, залежна, традиційна, «за нагодою» стратегії та їх сутність. Співвідношення різних типів інноваційних стратегій. Процес упровадження інноваційних стратегій. Умови та методи реалізації інноваційних стратегій.

Тема 5. Маркетинг інновацій та комерціалізація нововведень

Поняття маркетингу інновацій. Головні завдання маркетингу інновацій. Завдання маркетингу інновацій для підприємств інноваційного бізнесу. Відмінність маркетингу інновацій від маркетингу відомого товару. Принципи та методи стратегічного та регулярного інноваційного маркетингу. Санаційний інноваційний маркетинг. Класифікація незадоволених потреб споживачів та товаровиробника з їх волевиявлення. Рівні споживацької готовності споживачів та їх характеристика. Маркетингові дослідження по новому продукту. Реклама інноваційних товарів. Фактори, які враховують під час попиту на нові товари: критичний рівень споживацького капіталу; критична придатність товару; критичний мінімальний рівень доходу; критичний рівень ризику; критична кількість вільного часу у споживача. Організація системи збуту. Планування ціни й обсягу випуску нового продукту. Маркетинг нових технологій.

Сутність поняття «комерціалізація». Етап комерціалізації нововведень та його основні стадії (дослідження ринку, конструювання, ринкове планування, дослідне виробництво, ринкове випробування, масове виробництво). Форми, порядок комерціалізації інновацій. Сутність та види трансферу технологій.

Тема 6. Фінансування та інвестиційне забезпечення інновацій

Характеристика методів та видів джерел фінансування інноваційної діяльності. Обґрунтування джерел фінансування і вибір інвестора. Стан інвестиційного забезпечення інноваційного розвитку підприємств в Україні. Механізми мобілізації власних коштів підприємств. Джерела власних інвестиційних ресурсів. Засоби мобілізації позикових коштів підприємств. Використання інвестиційних позик і кредитів. Венчурне фінансування. Інвестування за рахунок випуску і реалізації облігацій підприємства. Лізингове фінансування та його особливості. Інвестиційний лізинг. Інвестиційний селенг. Засоби мобілізації залучених коштів підприємств. Краудфандинг і фандрайзинг як альтернативні форми фінансування інноваційних проєктів.

Тема 7. Венчурне підприємництво

Зміст основних понять венчурного підприємництва. Значення венчурного капіталу для сучасної економіки. Ризики, що виникають під час фінансування інноваційних проєктів. Економічні функції венчурного капіталу. Місце венчурного капіталу в інноваційному розвитку підприємства. Формування інститутів венчурного фінансування та розвиток венчурного бізнесу в Україні.

Венчурне підприємство та його форми: незалежні венчурні фірми; впроваджувальні фірми; венчурні фірми, що фінансуються інвестиційними фондами; внутрішній венчур. Особливості формування та функціонування

бізнес-інкубаторів: послуги та учасники. Оцінка складових їх майбутнього успіху: бізнес-ідеї, команди і компанії.

Особливості діяльності "бізнес-янголів", корпоративних венчурних фондів і фондів за участю держави. Роль "бізнес-янголів" у розвитку інноваційних підприємств на ранніх стадіях. Корпоративні венчурні фонди: моделі формування. Прямі й непрямі корпоративні венчурні інвестиції.

Тема 8. Інноваційні проєкти

Поняття інноваційного проєкту та його ознаки. Класифікація інноваційних проєктів. Зміст управління інноваційним проєктом. Процеси управління інноваційними проєктами. Організаційно-технологічні моделі планування проєктів. Управління реалізацією та моніторинг виконання проєкту. Організаційні структури управління інноваційними процесами і проєктами. Завдання, методи та загальний порядок проведення експертизи інноваційних проєктів. Принципи та методи оцінки ефективності інноваційного проєкту. Критерії інвестиційної привабливості та інтегральна оцінка інноваційних проєктів.

Тема 9. Державна інноваційна політика

Роль держави в здійсненні інноваційної діяльності. Інновації як фактор економічного зростання. Значення інноваційної діяльності для формування сучасної моделі економічного зростання національної економіки України. Ринкові механізми в галузі наукової і науково-технічної діяльності.

Держава як головний суб'єкт інноваційної діяльності. Способи державного впливу на ефективність інноваційних процесів. Методи державної підтримки інноваційної діяльності. Формування національної моделі регулювання інноваційної діяльності. Вплив державних, приватних і громадських структур.

Сучасний стан і перспективи розвитку інноваційної діяльності в Україні, особливості інноваційного розвитку в провідних індустриальних країнах.

Тема 10. Інтелектуальна власність та її роль в інноваційній економіці

Поняття інтелектуальної власності і особливості її правового регулювання в Україні. Нормативно-правова база інноваційної діяльності підприємств. Об'єкти інтелектуальної власності.

Інтелектуальний продукт. Теоретичні передумови авторського права. Об'єкти та суб'єкти авторського права. Види і типи об'єктів інтелектуальної власності. Промислова власність. Об'єкти промислової власності. Патент як засіб охорони об'єктів промислової власності. Ліцензування об'єктів промислової власності.

БЛОК «УПРАВЛІННЯ ТА ДІАГНОСТУВАННЯ БІЗНЕС-ПРОЄКТІВ»

Тема 1. Основи управління бізнес-проектами

Поняття проекту та управління проектами. Сутність системи управління проектами, її елементи. Цілі й процеси в управлінні проектами. Принципи та функції управління проектами. Історія виникнення методології управління проектами. Традиційні та гнучкі методології: сутність, сфера / умови застосування, переваги та недоліки. Розвиток управління проектами в розвинених країнах світу. Особливості національної системи управління проектами в Україні та проблеми його розвитку. Проект і специфіка проектної діяльності. Класифікація проектів. Учасники проектів. Структура проекту. Життєвий цикл проекту. Середовище реалізації проекту. Учасники бізнес-проекту: замовник, інвестор, проектувальник, постачальник, підрядник, консультант, керівник проекту (проектний менеджер), проектна команда.

Тема 2. Методичні основи планування бізнес-проекту

Місце і функції планування в управлінні проектами. Завдання планування бізнес-проекту. Основні та допоміжні процеси планування. Рівні планування: концептуальний, стратегічний і тактичний. Поняття та історія структуризації проекту. Функції структуризації. Односпрямована структуризація - створення робочої структури проекту (WBS). Двоспрямована структуризація та кодування проекту – створення робочої (WBS) та організаційної (WBS) структур проекту. Трьохспрямована структура проекту – двоспрямована + структура затрат (CBS). Складники плану управління проектом: план управління змістом проекту, календарний план, план управління вартістю, план управління якістю, план управління персоналом, план управління взаємодією, план управління ризиками, план управління поставками, план управління за віхами, план управління змінами. Загальна характеристика і види сіткових графіків. Особливості стрілчастих графіків. Поняття та особливості календарного планування. Календарний план. Календарний графік. Діаграма Гантта.

Тема 3. Техніко-економічне обґрунтування проекту

Поняття та суть техніко-економічного обґрунтування (ТЕО). Вимоги до структури, оформлення ТЕО бізнес-проектів. Структурна схема ТЕО бізнес-проекту. Доінвестиційні дослідження витрат на підготовку проекту. Експертиза ТЕО. Експертиза технічних аспектів проекту. Екологічний аналіз проекту. Експертиза ринкового потенціалу проекту. Фінансово-економічна експертиза. Соціальний та інституційний аспекти експертизи.

Тема 4. Контроль за виконанням проекту

Системний підхід до контролю виконання проекту. Поняття та функції моніторингу виконання робіт з проекту. Контроль в системі моніторингу виконання проекту. Вимоги до системи контролю. Порядок контролю виконання проекту. Об'єкти контролю. Основні та допоміжні процеси контролю проекту. Методи контролю виконання проекту. Маркетинговий, фінансовий, технічний моніторинг проекту. Звітність у системі контролю за виконанням проекту.

Тема 5. Оцінка ефективності проєктної діяльності

Сутність та види ефектів від проєктної діяльності. Принципи та методи оцінки ефективності проєкту. Статичні та динамічні методи оцінювання ефективності проєктної діяльності. Переваги та недоліки використання методів чистої (приведеної) теперішньої вартості; розрахунку індексу рентабельності інвестицій; розрахунку внутрішньої ставки дохідності; модифікованої внутрішньої ставки дохідності; визначення терміну окупності (статичного та дисконтованого); розрахунку коефіцієнту ефективності інвестицій. Критерії якісної оцінки ефективності проєкту. Аналіз ефективності альтернативних проєктів.

Тема 6. Основи проєктного фінансування

Зміст, характеристика та мотивація проєктного фінансування. Принципи проєктного фінансування. Сучасний стан і перспективи проєктного фінансування в Україні. Процеси управління вартістю проєкту: оцінка вартості, розробка кошторису і бюджету проєкту, контроль вартості/витрат. Поняття вартості проєкту. Методи оцінки: аналогів, параметричний, «знизу-вгору», експертний. Ресурси та витрати проєкту: сутність, види. Класифікація проєктних витрат. Кошторис проєкту: сутність, призначення, структура. Види оцінок вартості на різних стадіях життєвого циклу проєкту. Передпроєктна, кошторисна, остаточна. Бюджет проєкту: поняття, види, правила розробки. Попередній, затверджений, поточний, фактичний бюджет. Бюджет на непередбачувані обставини й управлінський резерв. Календар бюджету проєкту та його складові. Контроль вартості проєкту: сутність, методи. Традиційний метод і метод освоєного обсягу: переваги, недоліки. Поняття освоєного обсягу. Відхилення проєкту за графіком, відхилення за витратами. Прогнозна вартість проєкту до завершення. Оцінка вартості по завершенні проєкту. Розходження проєкту за витратами.

Тема 7. Організаційні форми управління проєктами

Організація системи управління проєктами. Поняття організаційної структури та організаційної форми управління проєктами. Організаційна структура управління проєктом. Створення організаційної структури. Принципи формування груп для управління проєктом. Керівники проміжних ланок. Проєктування організаційної структури управління проєктами. Підходи до формування груп. Функціональний та цільовий шляхи формування групи учасників проєкту. Організаційна форма. Управління проєктами з використанням зовнішньої організаційної структури проєкту. Проєктне управління. Проєктна команда. Матрична структура. Особливості організаційних структур управління. Внутрішні організаційні структури управління проєктами. Етапи розробки організаційних структур для виконання проєкту

Тема 8. Проєктна діяльність як сфера високого ризику

Поняття ризику та невизначеності. Класифікація ризиків проєкту. Метод чутливості, метод стійкості проєктів. Аналіз ризиків методом побудови «дерева рішень». Основні методи аналізу ризиків. Методи управління проєктними

ризи́ками. Інструменти управління проєктними ризиками. Способи зниження ризиків проєктів. Організація робіт по управлінню ризиками. Розподіл ризиків, страхування ризиків, резервування коштів.

Тема 9. Управління ресурсами бізнес-проєкту

Система управління ресурсами бізнес-проєкту: поняття та мета. Закупівля ресурсів як центральний елемент системи управління ресурсами. Основні принципи планування ресурсів бізнес-проєкту. Підходи до планування ресурсів бізнес-проєкту: ресурсне планування при обмеженому часі; планування при обмежених ресурсах. Етапи матеріально-технічного забезпечення проєктів. Управління постачанням як підсистема забезпечення проєкту ресурсами. Управління запасами в системі управління ресурсами бізнес-проєкту. Планування ресурсів. Ресурсний конфлікт. Інструменти та методи оптимізації ресурсів.

Тема 10. Управління якістю бізнес-проєктів

Сутність управління якістю проєкту та способи забезпечення його якості. Сутність управління якістю проєкту, цілі та завдання та засоби його забезпечення. Методи контролю за якістю проєкту. Організація роботи по управлінню якістю проєкту. Стандартизовані системи управління якістю. Забезпечення функціонування та вдосконалення системи управління якістю бізнес-проєктів.

Тема 11. Управління проєктною командою

Команда проєкту: поняття, ознаки. Чинники формування. Основні характеристики команди (склад, структура, групові процеси). Вибір організаційної форми команди проєкту. Матриця розподілу відповідальності. Структура управління командою проєкту (формування, організація діяльності, розвиток). Методи формування команди проєкту (заснований на цілях, міжособистісний, рольовий, проблемно-орієнтований). Альтернативи формування проєктної команди (реалізація проєкту в рамках організації; реалізація проєкту поза межами організації із створенням специфічних структурних утворень). Етапи життєвого циклу команди проєкту та їх характеристика. Склад і структура команди. Ролі, орієнтовані на завдання, та на міжособистісні відносини. Стратегія формування команди (підбір, адаптація, кадровий моніторинг, навчання та розвиток, мотивація і стимулювання, забезпечення взаємодії, стабілізація персоналу). Ефективність команди проєкту. Організація ефективної діяльності команди. Конфлікти в проєктному середовищі: поняття, джерела, динаміка (суперечка, конкуренція, конфлікт). Функціональні і дисфункціональні конфлікти. Управління конфліктами (прогнозування; профілактика; регулювання / послаблення; вирішення). Методи управління конфліктами (організаційні, міжособистісні). Розвиток проєктної команди. Динамічне лідерство при управлінні проєктами.

БЛОК «УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА»

Тема 1. Конкурентоспроможність як категорія

Конкуренція: сутність і види. Еволюція поглядів на конкуренцію. Конкуренція як рушійна сила ринку. Види конкурентної поведінки. Функції конкуренції як економічної категорії. Підходи до класифікаційних ознак економічної конкуренції. Елементи механізму конкурентної боротьби. Конкуренція й підприємство. Стратегія конкуренції на основі прогнозування дій підприємств. Форми економічної конкуренції. Цінова конкуренція. Нецінова конкуренція. Прийоми цінової та нецінової конкуренції. Внутрігалузева конкуренція. Міжгалузева конкуренція. Міжнародна конкуренція. Конкурентоспроможність та її основні ознаки. Аналіз складових конкурентного середовища підприємства. Модель п'яти сил конкуренції за М. Портером. Конкурентоспроможність товару. Конкурентоспроможність організації.

Тема 2. Державне регулювання конкуренції

Правові засади державного регулювання економічної конкуренції. Державне регулювання конкуренції як “шостий” чинник конкурентного середовища. Основні елементи державної політики регулювання конкуренції в Україні. Закони та підзаконні акти, що регулюють конкурентні відносини в Україні. Головні напрямки регулювання конкуренції. Методи державного регулювання конкурентного середовища на ринку та запровадження заходів спрямованих на захист та розвиток конкуренції. Система заходів державного регулювання економічної конкуренції. Система антимонопольних органів. Види правопорушень у сфері економічної конкуренції. Відповідальність за порушення антимонопольно-конкурентного законодавства. Види відповідальності за недобросовісну конкуренцію.

Тема 3. Діагностика конкурентного середовища підприємства

Загальні поняття про середовище підприємства та діагностики конкурентного середовища. Діагностика як інструмент забезпечення ефективного функціонування і розвитку підприємства в конкурентному середовищі. Діагностика макросередовища функціонування підприємства. Діагностика мікросередовища підприємства. Конкурентне середовище підприємства: умови його формування та чинники впливу. Ознаки та класифікація методів конкурентної діагностики підприємства. Застосування SWOT-аналізу в діагностиці протистояння підприємств-конкурентів на досліджуваному ринку. Особливості PIMS-аналізу для визначення конкурентної стратегії підприємства на ринку. Метод GE/McKinsey - матриця «привабливість ринку (галузі) - конкурентоспроможність компанії». Метод, що ґрунтується на теорії ефективної конкуренції. Метод, що ґрунтується на теорії конкурентних переваг. Рушійні сили ринку та інтенсивність конкуренції. Види і вплив рушійних сил. Фактори посилення конкуренції. Показники оцінки розподілу ринкових часток між конкурентами та рівня інтенсивності конкуренції. Аналіз

діяльності конкурентів. Типологізація конкурентів. Методологічні основи оцінки конкурентів.

Тема 4. Визначення потенціалу конкурентоспроможності підприємства та його складових

Поняття потенціалу конкурентоспроможності підприємства. Основні складові потенціалу конкурентоспроможності підприємства. Оцінка потенціалу та якості системи управління організацією. Концепція розробки та основні елементи програми підвищення потенціалу конкурентоспроможності. Зовнішні та внутрішні передумови, що визначають необхідність розробки програм підвищення потенціалу конкурентоспроможності. Етапи розробки програми підвищення потенціалу конкурентоспроможності. Реалізація програми підвищення конкурентоспроможності та моніторинг її ходу. Програми підвищення продуктивності та якості як складових програм підвищення конкурентоспроможності підприємства.

Тема 5. Формування конкурентних переваг підприємства

Поняття конкурентних переваг підприємства. Сутність та співвідношення понять “ринкові чинники успіху”, “ключові компетенції”, “конкурентні переваги”. Характеристика поняття конкурентноздатності. Взаємозв’язок і відмінність понять “конкурентоспроможність” і “якість”, “конкурентоспроможність” і “технічний рівень”. Типова схема оцінки конкурентоспроможності. Загальна емпірична формула конкурентоспроможності товару. Умови конкурентоспроможності товару з боку споживачів. Базові стратегії конкуренції і конкурентних переваг. Напрямки стратегій конкурентоспроможності. Тактичні та стратегічні фактори конкурентних переваг. Внутрішні та зовнішні фактори конкурентних переваг підприємства. Властивості конкурентних переваг. Сфери формування та реалізації конкурентних переваг. Види та джерела утворення конкурентних переваг підприємства. Класифікація конкурентних переваг підприємства. Еволюція практичних підходів до використання ключових джерел формування конкурентних переваг. Елементи і стратегії формування конкурентних переваг. Механізм виявлення і утримання конкурентних переваг. Принципи та основні етапи процесу розробки стратегії конкуренції.

Тема 6. Методи забезпечення конкурентних переваг підприємства

Підходи та методи забезпечення конкурентних переваг. Методи аналізу та способи формування конкурентних переваг підприємства. Методичні основи управління конкурентними перевагами підприємства. Класифікація й сутність основних методів управління конкурентними перевагами. Формування конкурентних переваг об'єктів на підставі їхньої ексклюзивної цінності. Аналіз конкурентоспроможності фірми за Ж. Ж. Ламбенем. Методи оцінки конкурентоспроможності: диференціальні, комплексні, змішані. Диференціальні методи оцінки конкурентоспроможності: розрахунок одиничного показника конкурентоспроможності, коли за одиницю оцінки приймається зразок. Комплексний метод оцінки конкурентоспроможності: розрахунок групового

показника за нормативним параметром; розрахунок групового показника за технічним параметром; розрахунок одиничного показника конкурентоспроможності з урахуванням потреби покупця. Змішаний метод оцінки конкурентоспроможності. Параметричний аналіз. Алгоритм параметричного аналізу положення підприємства на ринку: основні конкуренти підприємства; сегменти ринку, на яких відбувається конкуренція; цінова політика підприємства; порівняння матеріально-технічних умов підприємства і конкурентів; постачання сировини і матеріалів підприємству і конкурентам; інші фактори конкуренції. Рейтингова оцінка. Основні умови відбору показників рейтингової оцінки. Умови, за яких обов'язковим є використання методів оцінки конкурентоспроможності.

Тема 7. Технологія забезпечення конкурентних переваг підприємства

Поняття про конкурентний статус. Методика оцінювання рівня конкурентного статусу фірми. Технологія аналізу ринку методом конкурентної діагностики. Аналіз ринкової частки конкурентів. Аналіз причин та умов виникнення конкурентних переваг. Порівняльний аналіз товарної пропозиції. Побудова конкурентної карти ринку й систематизація конкурентних переваг. Структура системи забезпечення конкурентоспроможності. Типологія конкурентних стратегій у сфері реалізації стратегічних альтернатив. Конкурентна стратегія та її відповідність діловому навколишньому середовищу. Розвиток концепції управління підприємством. Система якості. Порівняльний аналіз підприємства із застосуванням системи управління якістю і підприємством, управління який здійснюється на основі його вартості. Найважливіші характеристики стану підприємства. Критерії конкурентоспроможності підприємства. Вартісний підхід до забезпечення конкурентноздатності підприємства. Підходи і методи оцінки бізнесу. Послідовність реалізації системи забезпечення конкурентоспроможності підприємства.

Тема 8. Особливості управління конкурентоспроможністю продукції

Поняття конкурентоспроможності продукції підприємства. Її рівень. Комплексний метод оцінки конкурентоспроможності продукції. Процес управління конкурентоспроможністю продукції. Базове визначення сутності поняття “управління конкурентоспроможністю”. Конкурентоспроможність продукції та послуг як основа формування конкурентоспроможності підприємства. Філософія оцінки конкурентоспроможності товару. Якість товару – основний важіль забезпечення його конкурентоспроможності. Принципи та загальний порядок оцінки конкурентоспроможності товарів. Основні критерії конкурентоспроможності товарів. Фактори, чинники конкурентоспроможності товару. Фактори конкурентоспроможності товару за стадіями відтворення продукту. Критерії конкурентоспроможності послуг. Принципи оцінки конкурентоспроможності товарів і послуг. Порівняльна характеристика використання одного або декількох показників конкурентоспроможності товару. Методи оцінки конкурентоспроможності продукції. Класифікація методів оцінки конкурентоспроможності товарів. Аналітичні методи оцінки

конкурентоспроможності товарів. Матричний метод оцінювання конкурентоспроможності продукції. Етапи оцінки конкурентоспроможності продукції. Комплексні показники конкурентоспроможності послуг. Модель формування споживчої привабливості продукції. Основні підходи до управління конкурентоспроможністю товару. Структура та підсистеми управління конкурентоспроможністю продукції (послуг). Основні шляхи забезпечення конкурентоспроможності продукції. Визначення набору конкурентоспроможності товару. Управління конкурентоспроможністю на основі бренда.

Тема 9. Управління конкурентоспроможністю підприємства

Сутність та поняття конкурентоспроможності підприємства (організації). Чинники, що визначають рівень конкурентоспроможності підприємства. Класифікація чинників конкурентоспроможності підприємства. Ієрархія чинників, що визначають конкурентоспроможність підприємства. Головні аспекти забезпечення конкурентоспроможності підприємства. Принципи оцінки рівня конкурентоспроможності підприємства. Методи оцінки рівня конкурентоспроможності підприємства. Характеристика комплексних методів оцінки конкурентоспроможності підприємства. Критерії та показники конкурентоспроможності підприємства. Базові критерії та групи показників конкурентоспроможності підприємства. Діагностика стану організації. SWOT-аналіз. Графічний метод оцінки конкурентоспроможності. Багатокутник конкурентоспроможності. Матричні методи оцінки конкурентоспроможності. Матриця Бостонської консалтингової групи. Матриця “Привабливість ринка/конкурентоспроможність” (модель GE/Mc Kinsey). Матриця “Привабливість галузі/конкурентоспроможність” (модель Shell/DPM). Матриця “Стадія життєвого циклу товару/конкурентна позиція” (модель ADL/LC). Розрахункові методи оцінки конкурентоспроможності підприємства. Метод, що базується на теорії ефективної конкуренції. Сутність бенчмаркінгу та його види. Особливості застосування бенчмаркінгу. Системно-процесний підхід до управління конкурентоспроможністю підприємства. Етапи і процедури процесу управління конкурентоспроможністю підприємства. Специфічні особливості забезпечення конкурентоспроможності бізнес-організацій різних типів. Загальна блок-схема організаційно-економічного механізму системи управління конкурентоспроможністю підприємства.

Тема 10. Соціальна відповідальність і конкурентоспроможність підприємства

Поняття соціальної відповідальності та її взаємозв'язок з конкурентоспроможністю підприємства. Ідея соціальної відповідальності перед суспільством. Концепція соціальної відповідальності бізнесу як ідея сталого розвитку. Соціальна відповідальність бізнесу як складова частина його конкурентоспроможності. Основні принципи корпоративної соціальної відповідальності. Основні переваги реалізації та впровадження підприємствами принципів корпоративної соціальної відповідальності. Напрямки і форми соціальної діяльності підприємства. Інституційні основи корпоративної

соціальної відповідальності підприємств. Організаційне забезпечення соціальної відповідальності бізнесу як фактор підвищення конкурентного потенціалу підприємства. Документальне оформлення СВБ Соціальна звітність підприємства. Корпоративна соціальна відповідальність в забезпеченні конкурентоспроможності підприємства.

Тема 11. Розроблення і реалізація програм підвищення конкурентоспроможності

Концепція розробки та забезпечення реалізації програми підвищення конкурентоспроможності підприємства. Програми підвищення конкурентоспроможності галузі та країни. Вітчизняний підхід до забезпечення конкурентоспроможності національної економіки. Міжнародний досвід реалізації програм підвищення конкурентоспроможності. Напрями дій при розробці та виконанні програми підвищення конкурентоспроможності. Фактори успіху програми підвищення конкурентоспроможності підприємства. Організаційна структура управління програмою підвищення конкурентоспроможності. Інструменти структурування програми (проєкту) підвищення конкурентоспроможності. Етапи розробки програми підвищення конкурентоспроможності. Дерево цілей програми (проєкту) підвищення конкурентоспроможності. Програми підвищення конкурентоспроможності галузі та країни.

Тема 12. Оцінювання ефективності сучасних моделей управління конкурентоспроможністю підприємства

Загальна схема оцінювання конкурентоспроможності. Вибір номенклатури параметрів, які використовуються при оцінюванні конкурентоспроможності. Вибір бази порівняння для оцінювання конкурентоспроможності. Загальні підходи до оцінювання конкурентоспроможності галузі, регіону, держави. Формулювання збалансованої системи показників. Особистісна система збалансованих показників (PBSC). Організаційна система збалансованих показників (OBSC). Загальний менеджмент на основі якості (TQM). Управління результативністю (Performance management) та управління компетенціями (Competence management). Цикл навчання Колба (Kolb's learning cycle).

БЛОК «КОРПОРАТИВНЕ УПРАВЛІННЯ»

Тема 1. Корпоративне управління як фактор розвитку економіки

Корпоративна діяльність та розвиток корпоративних об'єднань. Етапи становлення корпоративної діяльності. Основні види господарських товариств, що існують в Україні. Корпоративні відносини та корпоративні інтереси. Учасники корпоративних відносин. Суб'єкти корпоративних відносин. Особливості внутрішніх і зовнішніх корпоративних відносин. Наглядова рада і виконавчий орган. Формування системи корпоративного управління: сутність, цілі, завдання, принципи. Основні проблеми корпоративного управління. Міжгалузеві особливості системи корпоративного управління.

Тема 2. Концепції та моделі корпоративного управління

Концепції управління акціонерними товариствами. Сутність організаційної моделі системи корпоративного управління. Учасники процесу корпоративного управління. Поняття моделі корпоративного управління та їх види. Основні моделі корпоративного управління. Переваги і недоліки моделей корпоративного управління. Порівняльний аналіз моделей корпоративного управління. Формування української моделі корпоративного управління. Основні ознаки формування української моделі корпоративного управління. Дуалістичний принцип формування української моделі корпоративного управління. Основні чинники, які гальмують розвиток принципів корпоративного управління в Україні.

Тема 3. Інституціональні засади корпоративного управління

Законодавче забезпечення корпоративного управління в Україні. Нормативно-правова база функціонування корпорацій та забезпечення корпоративного управління. Міжнародні стандарти корпоративного управління та національні кодекси корпоративної поведінки. Структура стандартів корпоративного управління. Кодекси корпоративного управління. Організаційні структури управління акціонерними товариствами. Система управління корпораціями в Україні.

Тема 4. Механізми корпоративного управління

Побудова системи внутрішньокорпоративного управління. Винагороди і дивіденди. Суть дивідендної політики підприємства. Корпоративний контроль. Об'єкти корпоративного контролю. Органи управління корпорації, що здійснюють внутрішній контроль. Компетенції наглядової ради корпорації стосовно здійснення внутрішнього контролю. Основні дії ревізійної комісії в контексті корпоративного контролю. Корпоративний контроль і корпоративна етика. Характеристика трьох рівнів корпоративної культури. Основні елементи корпоративної культури. Суть корпоративної етики.

Тема 5. Організаційні елементи корпоративного управління

Структура корпоративного управління. Типова структура корпоративного управління. Основні принципи побудови структури корпоративного управління.

Загальні збори акціонерів: компетенції та порядок проведення. Основні групи питань, які відносяться до компетенції загальних зборів акціонерів. Організація роботи наглядової ради корпорації. Функції наглядової ради корпорації. Виконавчі органи корпорації, їх види та компетенції. Корпоративний секретар та його функції в системі корпоративного управління.

Тема 6. Інформаційна система корпорації

Поняття та принципи розкриття інформації. Базові складові процесу розкриття інформації в корпорації. Основні принципи розкриття інформації про діяльність корпорації. Корпоративні комунікації. Вітчизняна та зарубіжна практика розкриття інформації і основні напрямки її поширення. Сутність внутрішніх корпоративних комунікацій та її мета. Основні завдання внутрішніх комунікацій в корпорації. Інструменти внутрішніх комунікацій корпорації.

Тема 7. Корпоративна соціальна відповідальність

Сутність та складові елементи корпоративної соціальної відповідальності, рівні її впровадження. Рівні корпоративної соціальної відповідальності у вітчизняних корпораціях. Базові принципи Глобального договору ООН в системі корпоративної відповідальності. Ключові напрямки впровадження соціальної відповідальності. Напрями взаємодії корпорації з групами зацікавлених сторін в рамках реалізації політики корпоративної соціальної відповідальності. Принципи корпоративної соціальної відповідальності та критерії її дотримання в корпорації.стейкхолдери і їх роль у соціальній відповідальності корпорації. Показники оцінки корпоративної соціальної відповідальності.

Тема 8. Злиття і поглинання як форма корпоративного управління

Види і мотиви злиття та поглинання. Характеристика основних видів злиття та поглинання. Ринок злиття і поглинання. Сутність внутрішніх мотивів компаній до здійснення операцій злиття і поглинання. Особливості злиття і поглинання на світовому ринку і відмінність від вітчизняних. Основні передумови успіху процесу злиття і поглинання. Негативні наслідки злиття і поглинання. Суть корпоративних прав у процесі злиття і поглинання. Світові тенденції корпоративного злиття і поглинання. Корпоративне право: злиття і поглинання. Нормативно-правові акти, які регламентують корпоративні права та регулюють процеси злиття і поглинання в Україні.

Тема 9. Корпоративне управління та інвестиційний процес

Корпоративне управління як важливий фактор інвестицій та економічного зростання. Планування та реалізація інвестиційних рішень на рівні корпорацій. Характеристика процесу прийняття та реалізації управлінських рішень корпорації. Типи планування інвестиційного процесу. Особливості стратегічного інвестиційного планування. Особливості стратегічного інвестиційного планування у вітчизняних корпораціях. Прийняття і реалізація інвестиційних рішень. Концесійні форми взаємодії держави і корпорацій в інвестиційному процесі. Основні джерела фінансування концесійних проєктів. Стандарти корпоративного управління та критерії його ефективності. Основні переваги

корпорації від впровадження стандартів корпоративного управління. Управління ефективністю корпорації. Основні ознаки ефективності корпоративного управління та фактори, що впливають на нього. Методики оцінки ефективності корпоративного управління. Основні принципи оцінювання корпоративного управління. Критерії якості корпоративного управління. Характерні ознаки якості корпоративного управління.

Тема 10. Управління державними корпоративними правами

Корпоративний сектор держави та його структура. Фонд державного майна України в системі управління державними корпоративними правами. Основні Завдання Фонду державного майна України. Механізм управління державними корпоративними правами. Особливості управління та обмеження розпорядження корпоративними правами держави. Оцінка ефективності управління корпоративними правами держави.

Тема 11. Цінні папери та їх контроль в корпоративному управлінні

Цінні папери акціонерного товариства. Цінні папери та їх класифікація. Особливості формування ринку акцій. Емісія цінних паперів. Види цінних паперів. Набуття права власності на акції. Об'єкт права власності. Способи передачі іменних цінних паперів. Обіг цінних паперів.

БЛОК «ЕЛЕКТРОННИЙ БІЗНЕС»

Тема 1. Основні поняття електронного бізнесу та історія його становлення

Дослідження сутності категорії «електронний бізнес». Концептуальні засади обґрунтування сутності електронного бізнесу. Наукові підходи до розгляду сутності категорії «електронний бізнес». Характерні риси інформаційного суспільства та основні складові електронного бізнесу (електронної комерції). Причини, за яких компанії переходять до електронного простору. Характеристики та принципи функціонування електронного бізнесу. Основні правила функціонування Інтернет-компаній. Переваги та недоліки функціонування електронного бізнесу та електронної комерції.

Переваги електронного бізнесу для виробників. Переваги електронного бізнесу для покупців.

Тема 2. Моделі та стратегії в електронному бізнесі

Складові електронного бізнесу. Сутність поняття електронної комерції та основні визначення. Основні взаємозалежні сфери комерційної діяльності компаній. Моделі електронного бізнесу. Основні поняття електронної комерції. Головні елементи системи електронної комерції B2B. Моделі електронної комерції типу B2B. Модель електронного торговельного майданчика (e-marketplace). Модель дошки оголошень. Модель аукціонів. Бізнес-стратегії фірм електронного бізнесу. Започаткування електронного бізнесу. Види стратегій електронного бізнесу. Мережева економіка в інформаційному суспільстві та цілі електронного бізнесу. Види електронного бізнесу. Бізнес-моделі в інтернет-бізнесі. Форми взаємодії в електронному бізнесі. Бізнес-стратегії фірм електронного бізнесу. Пристосування стратегії електронного бізнесу до корпоративної стратегії. Порівняльний аналіз електронної комерції з традиційною комерцією.

Тема 3. Засади створення електронного бізнесу

Еволюційні засади розвитку електронного бізнесу. Основні етапи еволюції інформаційних технологій. Етапи еволюції електронної комерції у світі. Етапи еволюції електронної комерції в секторі B2C. Рекомендації стосовно стимулювання розвитку електронного в Україні. Нові форми соціальної та економічної діяльності людей. Основні принципи функціонування та роботи систем електронного бізнесу. Найпоширеніші послуги Internet. Інтернет як база електронного бізнесу. Моделі підтримки бізнесу в Інтернеті.

Тема 4. Сучасний стан електронного бізнесу у світі та засоби його ведення

Сучасний стан електронного бізнесу у світі: напрями та особливості. Основні передумови, що сприяли виникненню електронного бізнесу. Особливості функціонування і розвитку електронного бізнесу. Базові технології електронного бізнесу. Web-сайт як основа системи електронного бізнесу: визначення та характеристики. Основні характеристики Web-сайту, його вміст і

структура. Класифікація Web-сайтів. Типи та види Web-сайтів. Інформація, що міститься на Web-сторінках. Важливі інструменти інтернет-маркетингу для створення і розробки свого власного сайту.

Тема 5. Основні тенденції розвитку електронного бізнесу в Україні

Проблеми розвитку електронного бізнесу в Україні. Фактори розвитку системи електронного бізнесу. Фактори, що перешкоджають повноцінному розвитку електронному бізнесу в Україні. Перспективи розвитку електронного бізнесу. Тенденції і нагальні проблеми електронного бізнесу. Основні правові проблеми електронного бізнесу в Україні. Основні принципи функціонування та роботи систем електронного бізнесу.

Тема 6. Правове регулювання електронного бізнесу

Загальна характеристика правового регулювання електронного бізнесу у світі та в Україні. Суб'єкти правовідносин у сфері електронного бізнесу. Акти, спрямовані на регулювання електронної комерції. Принципи правового регулювання електронного бізнесу. Законодавство, що регулює здійснення електронного бізнесу.

Тема 7. Електронний маркетинг і реклама

Поняття та структура Інтернет-маркетингу. Закони Інтернет-маркетингу. Елементи системи інтернет-маркетингу. Інструменти комплексного інтернет маркетингу на підприємстві. Структура і складові Інтернет-маркетинг-міксу. Основні елементи комплексу інтернет-маркетингу. Сфери впливу інтернет-маркетингу. Маркетингові дослідження в Інтернеті. Моделі інтернет-маркетингу. Основні переваги та недоліки інструментів Інтернет-маркетингу. Етапи маркетингових досліджень та інструменти онлайн опитування. Маркетингові дослідження в Інтернеті. Джерела отримання первинної інформації. Преваги використання мережі Інтернет для маркетингових досліджень. Методи проведення опитування за допомогою розміщення анкет на веб-сайтах. Основні етапи організації інтернет-опитування. Характеристика сервісів онлайн опитувань.

Тема 8. Платіжні системи в Інтернет

Поняття платіжної системи в Інтернеті. Вимоги до електронної платіжної системи. Види електронних платіжних систем. Види електронних систем взаєморозрахунків. Історія виникнення й основні переваги використання пластикових карт. Класифікація пластикових карт. Порівняльна оцінка платіжних інструментів в Інтернет-комерції. Механізм взаєморозрахунків за пластиковими картами в Інтернеті. Недоліки використання пластикових карт в Інтернет-комерції. Особливості інтеграції сайту підприємства з електронними платіжними системами. Види і характеристики платіжних систем для сайту. Схема роботи платіжних систем для сайтів та інтернет-магазинів. Популярні платіжні системи в Україні для сайту.

Тема 9. Безпека та захист інформації в електронному бізнесі

Вимоги щодо системи захисту інформації. Система захисту інформації. Відповідальність суб'єктів переказу за забезпечення захисту інформації та основні типи загроз. Основними поняттями інформаційної безпеки. Правила безпеки при здійсненні платежів в системі електронного бізнесу. Інформаційна безпека та система захисту мереж. Основні причини загроз комп'ютерній безпеці. Фактори впливу безпеки на комп'ютерні мережі. Криптографічний захист інформації і системи розподілу ключів. Банківські платіжні системи та розвиток Інтернет-банкінгу у світі та в Україні. Безпека Інтернет-банкінгу. Заходи захисту інформаційної безпеки. Розвиток Інтернет-банкінгу у світі та в Україні. Порівняння функціональних особливостей систем Інтернет-банкінгу найбільших банків України. Основні заходи щодо безпеки Інтернет-банкінгу. Системи безпеки Інтернет-банкінгу, що використовуються найбільшим українськими банками.

Тема 10. Розробка та створення Internet-магазину. Віртуальні підприємства та їх проєктування

Поняття Internet-магазину та особливості його функціонування. Характерні риси Internet-магазинів. Основні вимоги, які ставляться користувачами до Internet-магазину. Характеристика методів розрахунку за придбаний товар. Організація обслуговування покупців у віртуальних магазинах. Схема взаємодії системи електронного магазину з покупцем. Організація доставки товарів, придбаних у віртуальному магазині. Організація продажу товарів через internet-аукціони. Організація оптового продажу товарів та послуг через електронні торговельні майданчики. Основні принципи роботи електронних торговельних майданчиків. Основні джерела доходів електронних торговельних майданчиків. Схема здійснення платежів через Internet із застосуванням кредитної платіжної системи. Internet - представництва бізнес-структур. Віртуальні підприємства та інтернет-інкубатори. Фактори, сприяючі досягненню Інтернет-інкубатором успіху. Організація надання послуг в електронній комерції. Формування цін на товари і послуги в мережі Internet. Створення інтернет-магазину. Проблеми етапи розробки.

Тема 11. Ефективність електронного бізнесу

Оцінювання ефективності функціонування Інтернет-бізнесу. Методи визначення ефективності електронного бізнесу. Показники економічної ефективності електронного бізнесу. Показники оцінки ефективності створення (або оцінка ефективності інвестиційного проєкту розробки Інтернет-ресурсу). Показники оцінки інвестиційної привабливості або «вартості» існуючого електронного бізнесу. Оцінка інтеграції з інформаційною системою підприємства. Аналіз витрат та прибутків від створення Інтернет-ресурсу. Основні джерела грошових надходжень (доходів) в Інтернет-компаніях. Відображення витрат на створення Інтернет-ресурсу в бухгалтерському обліку. Показники відвідуваності Інтернет-ресурсу, як впливової складової ефективності Інтернет-проєкту.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

БЛОК «ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА»

Основна

1. Гетьман О.О., Шаповал В.М. Економіка підприємства: навч. посіб. К. : ЦНЛ, 2019. 488 с.
2. Економіка підприємства : підручник / під заг. ред. д.е.н., проф. Ковальської Л.Л. та проф. Кривов'язюка І.В.. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2020. 620 с.
3. Економіка підприємства: підручник / за заг. ред. Л. Г. Ліпич. Луцьк : Вежа-Друк, 2021. 768 с.
4. Економіка підприємства: навчальний посібник / О.І. Лисак, Л.О. Андрєєва, Л.О.Болтянська . Мелітополь: Люкс, 2020. 272 с
5. Економіка бізнесу : підручник / за заг. ред. проф. Л.Г. Мельника. К: Університетська книга, 2023. 874 с.
6. Іванілов О.С. Економіка підприємства: підручник. К.: ЦНД. 2019. 728 с.
7. Лазебник Л.Л., Гурочкіна В.В., Слюсарєва Л.В. Економіка підприємства. Ірпінь: Університет ДФС України, 2021. 426 с.
8. Романченко Н.В., Кожемякіна Т.В., Пічик К.В. Економіка підприємства: навч. посібник. Київ: НаУКМА, 2018. 304 с.
9. Юрченко Н.Б., Кравчук Р.С., Запхляк І.Б., Васирик І.І. Економіка підприємства: навч. посібник. Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2018. 377 с.
10. Яковлев А.І., Ларка М.І., Сударкіна С.П. Економіка підприємства: магістерський курс: навч. посіб. Харків .: НТУ «ХПІ», 2018. 516 с.

Додаткова

1. Варналій З. С., Васильців Т. Г., Лупак Р. Л., Білик Р. Р. Бізнес-планування підприємницької діяльності : навч. посіб. Чернівці: Технодрук, 2019. 264 с.
2. Дмитрієв І.А., Левченко Я.С., Шевченко І.Ю. Економіка і бізнес: навчальний посібник. Х.: ФОП Бровін О.В., 2018. 316 с.
3. Мазур Н. А., Семенець І. В., Лопашук І. А. Економіка торговельного підприємства: навч. посіб. Чернівці : ЧНУ : Рута, 2020. 190 с.
4. Мельник Л.Г., Ковальов Б.Л. Проривні технології в економіці і бізнесі (Досвід ЄС та практика України у світлі III, IV і V промислових революцій): навчальний посібник. Суми: Вид-во СумДУ, 2019. 146 с.
5. Перерва Б., Ткачова Н., Шаульська Л. Рефлексивне управління підприємствами в умовах діджиталізації бізнес-процесів в промисловій та аграрній сферах. *Енергозбереження, енергетика, енергоаудит*. 2024. №1 (191). С. 87-101.
6. Посвалюк О. Виклики та концепція змін сучасної парадигми управління персоналом підприємства для повоєнної економіки України. *Економіка та суспільство*. 2024. №59. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-108>

БЛОК «ПІДПРИЄМНИЦТВО»

Основна

1. Балановська Т.І., Троян А.В. Управління бізнесом : навчальний посібник. Київ: НУБіП України, 2019. 401 с.
2. Біляк Т.О., Бірюченко С.Ю., Бужимська К.О. Основи підприємництва: Підручник / під заг. ред. Н.В. Валінкевич. Житомир: ЖДТУ, 2019. 493 с.
3. Гаєвська Л. М., Марченко О. І. Підприємницька діяльність: підручник; Держ. фіск. служба України, Ун-т держ. фіск. служби України. Ірпінь : Ун-т ДФС Україна, 2019. 499 с.
4. Гой І. В., Смелянська Т. П.. Підприємництво : навч. посіб. К.: «Центр навчальної літератури», 2019. 368 с.
5. Данилович-Кропивницька М.Л. , Канцір І.А. Бізнес-економіка: навч. посіб. Нац. ун-т «Львів. Політехніка». Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2021. 247 с.
6. Козловський В. О., Лесько О. Й. Виробниче та комерційне підприємництво : навч. посіб. ; Вінниц. нац. техн. ун-т. Вінниця : ВНТУ, 2018. 153 с.
7. Мельник Л. Г., Карінцева О. І. Економіка і бізнес: підручник. Суми: Університетська книга, 2021. 316 с.
8. Підприємництво та основи бізнесу. Практикум: навчальний посібник/ Т.О. Біляк, С.Ю. Бірюченко, К.О. Бужимська, та інші. Житомир: Житомирська політехніка, 2023. 280 с.
9. Педько А.Б. Основи підприємництва і бізнес-культури : навч. пос. К.: «Центр навчальної літератури», 2019. 168 с.
10. Сотник І.М., Таранюк Л.М. Підприємництво, торгівля та біржова діяльність: підручник. Суми: ВТД «Університетська книга», 2018. 572 с.
11. Чортюк Ю.В., Євдокимова А.В. Організація підприємницької діяльності : конспект лекцій для здобувачів вищої освіти спец. 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» усіх форм навчання. Суми: СумДУ, 2020. 81 с.

Додаткова

1. Ільчук М.М. Ус С.І. Розвиток підприємницької діяльності: навч. посібник. НУБіП України, 2019. 368 с.
2. Подольчак Н. Ю., Карковська В. Я., Левицька Я. В. Екосистеми розвитку стартапів як принцип здійснення державної інноваційної політики. *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. № 8. С. 82–87.
3. Потенціал і розвиток бізнесу: навч. посіб./ За ред. О.М. Полінкевичч, Л.В. Шостак. Луцьк : Вежа-Друк, 2019. 592 с.
4. Синицина Г.А., Рачкован О.Д. Основи бізнесу та підприємницької діяльності : конспект лекцій. Харків : ХДУХТ, 2019. 93 с.
5. Юрко І. В. Торговельне підприємництво : навчальний посібник . МОН України, Вищий навч. заклад Укоопспілки «Полтавський ун-т економіки і торгівлі». Київ : Центр учбової літератури, 2018. 231 с.

БЛОК «ОРГАНІЗАЦІЯ ТОРГІВЛІ»

Основна

1. Апопій В., Міщук І., Ребицький В., Рудницький С., Хом'як Ю. Організація торгівлі: підручник. К. : ЦУЛ, 2021. 632 с.
2. Болтянська Л.О. Економіка та організація торгівлі: курс лекцій / Л.О. Болтянська, Ю.О.Прус, М.А.Терещенко. Мелітополь: Люкс, 2021. 162 с.
3. Гринів Б.В. Економічний аналіз торговельної діяльності: підручник. К. : ЦУЛ, 2019. 392 с.
4. Кобеля З.І., Сибирка Л.А., Мельник О.І. Організація торгівлі : навч. посібник. Чернівці : ЧНУ, 2019. 424 с.
5. Ковальська Л., Кривовязок І. Підприємництво і торгівля: навч. посібник. Київ: Кондор, 2018. 620 с.
6. Комерційна діяльність: навч. посібник: перевидання / Антонюк Я.М., Шиндировський І.М. Львів: Магнолія, 2021. 332 с
7. Яскал О. О., Яскал І. В., Лопашук І. А. Економіка та організація торгівлі: навчальний практикум. ЧНУ ім. Ю. Федьковича, 2019. 106 с.

Додаткова

1. Бужимська, К. О., Царук, І. М. (2025). Управління бізнес-процесами торговельного підприємства в умовах цифровізації. *Економіка, управління та адміністрування*, (1(111)), 44–50. [https://doi.org/10.26642/ema-2025-1\(111\)-44-50](https://doi.org/10.26642/ema-2025-1(111)-44-50).
2. Валігурський Д.І. Організація комерційної діяльності в інфраструктурі ринку. Підручник для бакалаврів. 2019. 300 с.
3. Краус К.М., Краус Н.М., Манжура О.В. Електронна комерція та Інтернет-торгівля: навчально-методичний посібник. Київ: Аграр Груп, 2021. 454.
4. Лисак О. І., Андрєєва Л. О., Тебенко В. М. Електронна комерція : курс лекцій. Мелітополь : Люкс, 2020. 225 с.
5. Лялюк А. М. Економіка та організація торгівлі: конспект лекцій Луцьк : Вид-во КП ІА «Волинський енергосфот», 2020. 96 с.
6. Мельник Т.Ю. Товарознавство : підручник (для студентів економічних спеціальностей) Житомир: Державний університет «Житомирська політехніка», 2020. 364 с.
7. Приходько Д.О. Основи біржової діяльності: підручник. Х: ФОП Боровін О.В., 2021. 280 с.
8. Рокоча В.В. Міжнародна торговельна діяльність: підручник. К. : ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», 2018. 698 с.
9. Солодкий М.О., Ільчук М.М., Яворська В.О. Аналіз і прогнозування біржового ринку. Київ: ФОП Ямчинський О.В., 2020. 642 с.
10. Талах, Т., Талах, В. Особливості методики аналізу торговельних підприємств та його інформаційне забезпечення. *Економіка та суспільство*. 2025. (71). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-71-11>.
11. Тараєвська Л.С. Інфраструктура товарного ринку: навчальний посібник. Івано-Франківськ, ІФНТУНГ, 2020. 107 с.
12. Тіхосова Г.А., Вербицький О.М., Калінський Є.О. Митний контроль та експертиза товарів : навч. посіб. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2019. 312 с.

БЛОК «ІННОВАЦІЇ ТА ІННОВАЦІЙНА ЕКОНОМІКА»

Основна

1. Інноваційний розвиток підприємств в парадигмі інтелектуалізації економіки : монографія. [Н. В. Лохман та ін. ; під ред. Н. В. Лохман] ; Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. Михайла Туган-Барановського. Кременчук : Щербатих О. В., 2020. 205 с.
2. Комерціалізація інновацій: колект. Монографія. За заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Ілляшенка С. М., д-ра екон. наук, доц. Біловодської О. А. Суми : Триторія, 2020. 263 с.
3. Краус Н.М. Інноваційна економіка в глобалізованому світі: інституціональний базис формування та траєкторія розвитку: монографія. Київ: Аграр Медіа Груп, 2019. 492 с.
4. Менеджмент стартап проєктів: підручник / О.А. Гавриш, В.В. Дергачова, М.О. Кравченко та ін. Київ: КПП ім Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2019. 344 с.
5. Інноваційна діяльність у міжнародній економіці : навч. посібник / уклад. І. О. Новік ; Нац. техн. ун-т «Харків. політехн. ін-т». Харків, 2019. 315 с. URI: <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/48931>
6. Цифровий вимір інноваційно-інформаційної економіки : монографія / за ред. В. М. Тарасевича. Дніпро : Економіка, 2021. 447 с.

Додаткова

1. Білік В. Сутність та основні підходи до визначення інноваційної активності підприємства. *International Science Journal of Management, Economics & Finance*. 2025. № 4(2). С. 10–17. <https://doi.org/10.46299/j.isjmef.20250402.02>
2. Близнюк А.Б., Кудрявцева О.В. Сучасні методи інноваційного управління підприємством. *Економіка транспортного комплексу*. 2023. №41. С. 32-40.
3. Буднікевич І. М., Благун І. І., Крупенна І. А., Бокучава В. Б. Напрямки застосування маркетингових інновацій у комунікаційній політиці готельних закладів. *Бізнес Інформ*. 2020. №8. С. 266–277. URL: https://www.business-inform.net/article/?year=2020&abstract=2020_8_0_266_277.
4. Буднікевич І.М., Черданцева І.Г., Крупенна І.А. Інноваційні інструменти маркетингових досліджень в маркетинговій товарній та комунікаційній політиці торговельних закладів. *Економіка та право*. 2020. № 2(57). С. 64-76.
5. Войтко С.В., Юрчишин О.Я. Засади реалізації інноваційної політики на основі розвитку регіональних хабів 4.0. *Інноваційна економіка*. 2021. №5-6. С.31-35. URL: <http://inneco.org/index.php/innecoua/article/view/815/891>
6. Грабчук, І., Бугайчук, В., & Аляб'єва, В. Стратегія інноваційного розвитку підприємства. *Економіка та суспільство*. 2022. №44. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-44-84>.
7. Стецюк, П., Сорока, А. Формування фінансової моделі інноваційної діяльності підприємства. *Економіка та суспільство*. 2025. № 72. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-72-122e>.

БЛОК «УПРАВЛІННЯ ТА ДІАГНОСТУВАННЯ БІЗНЕС-ПРОЄКТІВ»

Основна

1. Блага Н. В. Управління проєктами: навч. посібник. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 152 с. URL: <http://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/3870>.
2. Гавриш О.А., Дергачова В.В., Кравченко М.О. Менеджмент стартап проєктів: підручник. Київ: КПП ім Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2019. 344 с.
3. Горбаченко С.А. Проєктний менеджмент. Одеса. НУ «Одеська юридична академія». 2020. 263 с.
4. Микитюк П. П., Брич В. Я., Микитюк Ю. І., Труш І. М. Управління проєктами: підручник. Тернопіль, 2021. 416 с
5. Ноздріна Л., Ящук В., Полотай О. Управління проєктами. К. : Центр навчальної літератури, 2020. 432 с.
6. Сьоме видання Настанови до зводу знань з управління проєктами (Настанова PMBOK) та Стандарт з управління проєктами. Project Management Institute, Inc., 2022. 415 с. URL: Режим доступу: <https://pmiukraine.org/pmbok7/>.

Додаткова

1. Будинський Р. З. Метод діагностування бізнес-проєктів підприємств. *Економіка та держава*. 2020. № 5. С. 213–218. DOI: 10.32702/2306-6806.2020.5.213.
2. Гринченко М.А., Пономарьов О.С., Лобач О. В., Харченко А.О. Конфлікти в управлінні проєктами. *Вісник Національного технічного університету «ХПІ»*. Серія: Стратегічне управління, управління портфелями, програмами та проєктами. 2022. № 1(5). С. 50-55.
3. Данченко О.Б. Метод управління інформаційними ризиками в проєктах діджиталізації бізнес-процесів. *Вісник Національного технічного університету «ХПІ»*. 2022. № 2 (6). С. 25-29.
4. Зибарева О.В., Пашняк Є.В., Кравчук І.П. (2024). Концепції та моделі управління проєктно-орієнтованим бізнесом. *Науковий вісник Полісся*, 1 (28). С. 434-446. <http://nvp.stu.cn.ua/article/view/311978/303082>
5. Рудь Н. Використання матриці ризику в управлінні інноваційним проєктом. 2022. *Економічний форум*. №1(3). С. 79-88. <https://doi.org/10.36910/6775-2308-8559-2022-3-10>.
6. Стадник В.В., Головчук Ю.О. Управління інноваціями на основі розвитку партнерських відносин підприємства: монографія. Кам'янець-Подільський: Друкарня «Рута», 2020. 230 с.
7. Тіль П. Від нуля до одиниці. Нотатки про стартапи, або Як створити майбутнє. Пітер Тіль за участю Блейка Мастерса; пер. з англ. Роман Обухів. Київ: Наш Формат, 2020. 238 с.
8. Zybareva, O., Shylepnytskyi, P., Belei, S., Korzhenivska, N., & Kravchuk, I. (2024). Corporate resource management system of business projects under the sustainable development conditions. *Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development*, 46 (2), 166–173. <https://doi.org/10.15544/mts.2024.17>.

БЛОК «УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА»

Основна

1. Вашків О.П., Собко О.М., Смерека С.Б. Управління конкурентоспроможністю продукції : навч. посіб. для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 07 «Управління та адміністрування», спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність». Тернопіль : ЗУНУ, 2021. 272.
2. Вербівська Л.В. Інформаційно-комунікаційні технології як фактор підвищення конкурентоспроможності підприємств в умовах цифровізації економіки. / Стратегічні засади сталого розвитку підприємництва і торгівлі в сучасних умовах: колективна монографія / за заг. ред. Є.В. Скляр. Чернівці : Технодруку, 2021. 356 с., С. 59-100.
3. Вербівська Л.В. Підвищення конкурентоспроможності підприємств в умовах цифровізації. Економічні та соціальні детермінанти конкурентоспроможності підприємництва: : колективна монографія / за заг. ред. Ю.М. Лопатинського, О.В. Зибаревої. Чернівці : Технодруку, 2023. 572 с. С. 277-308. URL: <https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/9862>
4. Дмитрієв І.А., Кирчата І.М., Шершенюк О.М. Конкурентоспроможність підприємства: навчальний посібник. Х.: ФОП Бровін О.В., 2020. 340 с
5. Леськів Г. З., Франчук В. І., Левків Г. Я., Гобела В. В. Управління конкурентоспроможністю підприємства: навчальний посібник. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 220 с.
6. Шевченко Л.С. Конкурентоспроможність бізнесу (підприємства) : навчальний посібник. Харків. Право. 2022. 321 с.

Додаткова

1. Балдинюк, В. Система управління конкурентоспроможністю підприємства. *Економіка та суспільство*. 2022. №42. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-42-35>.
2. Вербівська Л.В., Андрицький Б.О. Підходи до класифікації конкурентних переваг підприємства. *Регіональна економіка та управління*. 2020. № 4(30). С. 20-25. URL: [http://siee.zp.ua/images/journal/2020/4\(30\)2020.pdf](http://siee.zp.ua/images/journal/2020/4(30)2020.pdf).
3. Вербівська Л.В. Розвиток інноваційних технологій та конкурентоспроможність підприємства: економічні аспекти безпеки. *Економіка та суспільство*. 2024. № 64. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/4223/4150>.
4. Вербівська Л.В. Формування стратегії підприємства в умовах динамічного бізнес-середовища. *Економічний часопис Волинського національного університету імені Лесі Українки*. 2023. №4 (36). URL: <https://echas.vnu.edu.ua/index.php/echas/article/view/865/710>.
5. Вербівська Л.В. Застосування інструментів штучного інтелекту при управлінні конкурентоспроможністю підприємства. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*. 2023. №10. URL: https://reicst.com.ua/pmt/issue/view/issue_10_2023.

БЛОК «КОРПОРАТИВНЕ УПРАВЛІННЯ»

Основна

1. Лопатинський Ю.М., Белей С.І., Кобеля З.І. Корпоративне управління сілськогосподарськими підприємствами холдингового типу. *Агросвіт*. 2023. №14. С. 3-12. URL: <https://nayka.com.ua/index.php/agrosvit/article/view/1790/1804>
2. Цивільний кодекс України. Документ 435-IV, (в редакції від 09.04.2025, підстава - [4292-IX](#)) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
3. Господарський кодекс України. Документ 436-IV, (в редакції від 28.02.2025, підстава - [4196-IX](#), втрата чинності, відбудеться 28.08.2025, підстава - [4196-IX](#).) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
4. Про акціонерні товариства: Закон України. № 2465-IX від 22.07.2022 (в редакції від 01.01.2025 підстава - [3985-IX](#)). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2465-20#Text>.
5. Про державне регулювання ринків капіталу та організованих товарних ринків: Закон України № 448/96-ВР, від 30.10.1996 (в редакції від 15.11.2024, підстава - [4017-IX](#)). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/448/96-%D0%B2%D1%80#Text>.
6. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення корпоративного управління. Закон України № 3587-IX, від 22.02.2024 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3587-20#Text>
7. Про фінансові послуги та фінансові компанії: Закон України. № 1953-IX, від 14.12.2021 (в редакції від 30.12.2024, підстава - [4143-IX](#)). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1953-20#Text>.
8. Про холдингові компанії в Україні: Закон України. № 3528-IV, від 15.03.2006 (в редакції від 27.04.2024, підстава - [3585-IX](#)). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3528-15#Text>.
9. Про особливості регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об'єднань юридичних осіб. Закон України № 4196-IX, від 09.01.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4196-20#Text>
10. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю. Закон України від 06.02.2018 № 2275-VIII, (в редакції від 08.03.2024, підстава - [3587-IX](#)). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19#Text>

Додаткова

1. Дідур, Г., Молдун, І. Методологічні основи корпоративного управління підприємством. *Економіка та суспільство*. 2024. № 67. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/4769>
DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-67-87>
2. Кодекс корпоративного управління: ключові вимоги і рекомендації. URL: https://www.nssmc.gov.ua/wp-content/uploads/2020/03/corporate-governance-code_final_ukr.pdf.
3. Методологія оцінки рівня корпоративного управління. Рейтингове агентство Credit rating. URL: https://www.credit-rating.ua/img/st_img/Methodology/RCG_method.pdf.

БЛОК «ЕЛЕКТРОННИЙ БІЗНЕС»

Основна

1. Вербівська Л.В. Стратегічний розвиток електронного бізнесу в системі національної економіки України: теорія, методологія та практика : монографія. Київ: МНТУ імені академіка Юрія Бугая, 2021. 320 с. URL: <https://archer.chnu.edu.ua/handle/123456789/5873>.
2. Вербівська Л.В. Інформаційно-комунікаційні технології як фактор підвищення конкурентоспроможності підприємств в умовах цифровізації економіки. Стратегічні засади сталого розвитку підприємництва і торгівлі в сучасних умовах: колективна монографія / за заг. ред. Є.В. Скляр. Чернівці : Технодрук, 2021. 356 с., С. 59-100.
3. Вербівська Л.В. Електронний бізнес: бібліометричний аналіз. Науковий вісник Полісся. № 1 (22). 2021.С. 34-46. URL <http://nvp.stu.cn.ua/article/view/25306>.
4. Вербівська Л.В. Сутність та особливості розвитку цифрового бізнесу. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2021. № 4(28). С. 17-25. URL: <http://ppeu.stu.cn.ua/article/view/262349/258816>.
5. Вербівська Л.В. Роль електронного бізнесу в розвитку національної економіки. *Бізнес Інформ*. № 12. 2021. С. 66-71. URL: http://www.business-inform.net/article/?year=2021&abstract=2021_12_0_66_71.
6. Вербівська Л.В. Система електронного бізнесу. *Проблеми економіки*. 2021. № 4 (50). С. 150-156. URL: https://www.problecon.com/article/?year=2021&abstract=2021_4_0_150_15.
7. Вербівська Л.В. Теоретико-методологічні положення функціонування і розвитку системи електронного бізнесу. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2021. №3 (27). С. 54-63. URL: <http://ppeu.stu.cn.ua/article/view/252794>.
8. Вербівська Л.В. Теоретичні засади розвитку електронного бізнесу. *Бізнес Інформ*. 2021. № 11. С. 179-183. URL: http://www.business-inform.net/article/?year=2021&abstract=2021_11_0_179_183.
9. Вербівська Л.В. Науково-концептуальні засади стратегічного розвитку системи електронного бізнесу в Україні. *Причорноморські економічні студії*. 2020. Випуск 59-1. С.152-156. URL: http://bses.in.ua/journals/2020/59_1_2020/28.pdf.
10. Вербівська Л.В. Фактори розвитку системи електронного бізнесу в Україні. *Причорноморські економічні студії*. 2020. Випуск 54. С. 273-278. URL: http://bses.in.ua/journals/2020/54_2020/42.pdf

Додаткова

1. Вербівська Л.В. Концептуальні засади обґрунтування сутності електронного бізнесу. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. №2 (26). 2021. С. 57-64. URL: <http://ppeu.stu.cn.ua/article/view/244043>.
2. Вербівська Л.В. SWOT-аналіз функціонування системи електронного бізнесу в Україні. *Причорноморські економічні студії*. 2021. Випуск 72. Частина 1. С. 53-57. URL: http://bses.in.ua/journals/2021/72_1_2021/11.pdf.
3. Забаштанська Т.В., Вербівська Л.В. Сутність е-маркетингу та його роль у розвитку підприємства. *Інфраструктура ринку*. 2019. Випуск 35. С. 529-535. URL: http://market-infr.od.ua/journals/2019/35_2019_ukr/85.pdf.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Додаткове вступне фахове випробування передусь вступному фаховому випробуванню зі спеціальності D3 «Менеджмент» і передбачене для осіб (вступників), що здобули попередній рівень вищої освіти з іншої галузі знань (за іншими спеціальностями).

Додаткове фахове випробування зі спеціальності D3 «Менеджмент» галузі знань D «Бізнес, адміністрування та право» за третім (освітньо-науковим) рівнем доктора філософії має на меті визначення готовності вступників до аспірантури до навчання за даною спеціальністю на основі перевірки набуття особою компетентностей та результатів навчання, що визначені стандартом вищої освіти за даною спеціальністю.

Вступники повинні бути обізнаними із сучасними науковими дослідженнями у сфері менеджменту та підприємництва, вміти їх критично аналізувати, вільно володіти термінологічним апаратом та методологічними прийомами аналізу складних соціально-економічних явищ процесів, самостійно й логічно викладати матеріал та робити відповідні висновки й узагальнення, вміти використовувати знання в практичній діяльності.

Додаткове вступне випробування зі спеціальності D3 «Менеджмент» галузі знань D «Бізнес, адміністрування та право» охоплює питання дисциплін «Економіка підприємства», «Підприємництво», «Організація торгівлі», «Інновації та інноваційна економіка», «Управління та діагностування бізнес-проектів», «Управління конкурентоспроможністю підприємства», «Корпоративне управління», «Електронний бізнес».

Вступне випробування проводиться у вигляді усного екзамену за наступним порядком:

1. Абітурієнт отримує білет, сформований із питань програми додаткового вступного випробування.
2. Абітурієнт повинен написати відповіді на ці питання на листку вступних випробувань, а потім усно на них відповісти членам комісії.
3. Вислухавши відповіді, члени комісії можуть задавати додаткові питання виключно у контексті більш глибокого висвітлення попередньо поставлених питань.
4. Відповіді вступників оцінюються окремо за кожним питанням усіма членами комісії.
5. Визначається середня кількість балів за результатами усіх балів, виставлених членами комісії.

Білет з додаткового вступного випробування складається із трьох питань. Питання білетів дозволяють перевірити науково-теоретичну й практичну підготовку вступників та оцінити їх знання з проблематики, що стосуються сутності сучасного підприємництва, основних засад, механізмів, методів організації й управління підприємством, його торговельною діяльністю, аналізу, діагностики, оцінювання та прогнозування процесів та явищ в сфері підприємництва, а також основних аспектів інноваційного розвитку підприємства, управління та діагностування бізнес-проектів, корпоративного

управління, управління конкурентоспроможністю підприємства, електронного бізнесу.

Оцінювання рівня знань здійснюється за шкалою «зараховано», «незараховано».

При виставленні підсумкової оцінки враховується змістовність, ґрунтовність усіх відповідей вступника до аспірантури на питання екзаменаційного білета та додаткових питань, його орієнтування в науковій літературі за проблематикою питань.

Критерії оцінювання відповіді:

Оцінку «ЗАРАХОВАНО» отримує вступник до аспірантури, який:

- висвітлює (ґрунтовно / задовільно / у достатньому обсязі) питання фахової спеціалізації;
- демонструє (на високому, середньому, задовільному, достатньому рівні) обізнаність з працями вітчизняних та зарубіжних дослідників з питань підприємництва та торгівлі;
- виявляє (поглиблене / добре / задовільне / достатнє) розуміння особливостей підприємництва та торгівлі;
- оперує (вільно / добре / задовільно / на достатньому рівні) фактологічною джерельною базою;
- володіє (вільно / добре / задовільно / на достатньому рівні) відповідною науковою термінологією;
- коректно, стисло, точно відповідає на основні та додаткові питання.

Оцінку «НЕЗАРАХОВАНО» отримує вступник до аспірантури, який:

- не відповів на питання фахової спеціалізації;
- погано орієнтується в науковій термінології;
- не обізнаний з науковими парадигмами сучасних наукових досліджень з підприємництва;
- відповідь на питання дає безсистемно;
- припускається суттєвих помилок;
- не відповідає на додаткові питання;
- виявлено випадки чи схильність вступника до аспірантури до порушення правил та стандартів академічної доброчесності.

Вступник, який за результатами додаткових вступних випробувань отримав оцінку «незараховано» до складання фахового вступного випробування зі спеціальності не допускається.